PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 186 (1874) | Poštnina plačana v gotovini. Spedizione in abbon. post. 1. gr. | TRST, sreda 8. avgusta 1951 | Cena 20 lir

Prispevajte za Kulturni dom

Zahod smatra Švernikov predlog za sovjetski propagandni manever

Komentatorji pravijo, da moskovski predlog ne prinaša nič novega, opozarjajo pa na bližnji podpis japonske mirovne pogodbe - Washington poudarja, da je listina OZN dovolj, da zagotovi mir, če jo bodo spoštovale vse članice, tudi ZSSR

WASHINGTON, 7. — Moskovski radio je danes objavil besedilo Švernikove poslanice predsedniku Trumanu in obenem — prvič danes — resolucijo o prijateljstvu ameriškega ljudstva do sovjetskega ljudstva, ki jo je kongres ZDA sprejel 26. junija in jo je predsednik Truman 7. julija poslal v Moskvo.

Medtem pa se pričenjajo v svetu kopičiti komentarji o Švernikovem koraku. Glavni refren vseh komentarjev je, da sovjetski predlog ne prinaša nič novega. Mnogi opozarjajo, da sovjetska mirovna kampanja postaja glasnejša vsak dan, ki je bližnji napovedanemu sestanku v San Franciscu v zvezi z japonsko mirovno pogodbo. To mnenje je zlasti močno v Tokiu, kjer pravijo da Moskva ne poskuša toliko zavreti podpis japonske mirovne pogodbe, za kar je datum že dokončno določen, temveč da hoče sejati razdor med zavezniki ob vprašanju Japonske, na Japonskem samem pa ustvarjati slabo kri glede pogodbe, ki verjetno ne bo rešila vprašanja odnosov med Japonsko na eni strani ter Kitajsko in ZSSR na drugi strani.

Ameriški kongres in vladni voditelji so danes obširno komentirali pismo predsednika prezidija vrhovnega sovjeta in pretežno izjavljali, da so za presojo mirovne želje Sovjetske zveze merodajna dejanja, ki govorijo glasneje kot besede.

Bela hiša še ni podala nobenega komentarja o tem sovjetskem odgovoru. V kongresu in v zunanjem ministrstvu so pa danes izjavljali, da lahko Sovjetska zveza obnovi zaupanje sveta v njeno miroljubnost s tem, da začne izpolnjevati obstoječe obveznosti do ZN in druge pogodbe. Sovjetsko poslanico označujejo soglasno za «propagando».

Načelnik tiskovnega urada zunanjega ministrstva Mac Dermott je danes podal obširno izjavo o Švernikovi ponudbi in dejal, da je svet že izgubil vse zaupanje, da bi ZSSR spoštovala mednarodne pogodbe. Dodal je med drugim:

«Sovjetski predlog za mirovno pogodbo med Združenimi državami, Sovjetsko zvezo, Veliko Britanijo, Francijo in Kitajsko, ki je navadna propagandna poteza, je Glavna skupščina ZN zavrnila z ogromno večino v septembru 1949 in potem znova v septembru 1950.

Listina ZN tvori svečano mirovno pogodbo, ki so jo podpisale vse države članice, vključno navedenih pet velesil. Vse članice so se obvezale, da bodo reševale na miroljuben način svoje spore in se odpovedale uporabi grožnje ali sile. Če bodo te temeljne obveze izpolnjevale vse članice in tudi Sovjetska zveza, bo resničen mir zagotovljen.

Brez vsakega smisla pa je, da bi Sovjeti prevzeli nove pogodbene obveznosti, dokler niso obnovili zaupanja sveta v njihove obljube s tem, da izpolnjujejo obstoječe obveznosti».

Mac Dermott je nadalje izjavil, da svet ve, da so Združene države podpisale pogodbo zahodne poloble, atlantski pakt in obrambno pogodbo z Novo Zelandijo in Avstralijo le zaradi obrambe. Končno je izjavil, da bo poslal predsednik Truman moskovsko resolucijo ameriškemu kongresu.

Republikanec Abraham Ribicoff, ki je skupaj s senatorjem Mc Mahonom sestavil kongresno prijateljsko resolucijo, je med drugim izjavil: «Sovjetska poslanica ponavlja «znane potvorbe in propagando».

Senator Mc Mahon je izjavil, da so vsi narodi sveta z izjemo sovjetskega bloka sprejeli učinkovit načrt ZN za nadzorstvo atomske energije in dodal: «Ako bo Stalin ukazal svojim zastopnikom, da podpišejo in pomagajo izvesti učinkovito in popolno kontrolo atomskih bomb, tedaj bomo res na poti k miru. Nič ni tako enostavno kot to».

«To smo že slišali»: v tem stavku je obsežena prva londonska reakcija na Švernikov predlog Trumanu. Predstavnik Foreign Officea je izjavil; da predlog «ne vnaša nobenega novega elementa v položaj» in da so podobni predlogi bili že večkrat postavljeni. Predstavnik je nato poudaril, da so v ZSSR šele danes objavili Trumanovo poslanico, na katero po vsej priliki odgovarja Švernik s svojo.

«Miru ni mogoče zagotoviti samo s podpisom pogodbe o miru», je izjavil kanadski zunanji minister Pearson in dodal, da so novi sovjetski predlogi del moskovske propagandne strategije.

V Parizu je predstavnik francoskega zunanjega ministrstva dejal, da pakt petorice ni potreben, ker nekaj podobnega že obstoja znotraj OZN, zlasti pa v Varnostnem svetu, kjer imajo velesile privilegiran položaj. Listina Združenih narodov, je dejal predstavnik, pomeni skupek obveznosti, ki velja vsaj toliko kot pogodba o miru med petimi velesilami in ki obsega poleg tega tudi druge države članice OZN. Tudi v Parizu menijo, da bi Švernikov predlog utegnil pomeniti začetek manevra, ki naj bi povzročal težave konferenci v San Franciscu in podpisu mirovne pogodbe z Japonsko. Poleg tega pravijo, da je s predlogom ZSSR hotela doseči priznanje «de facto» pekinške vlade in pa zadovoljiti vedno večje potrebe sovjetske propagande.

Stokes in Harriman sta obiskala Abadan

Govor angleškega ministra za surovine pred strokovnjaki v Abadanu - Teheranska vlada bo najbrž zahtevala odpoklic angleškega konzula v Khoramshahu

ABADAN, 7. — Z dvema letaloma je danes prispelo angleško odposlanstvo za nova pogajanja v petrolejskem sporu v Khoramshah — letališče v bližini Abadana. Richarda Stokesa in Harrimana je sprejel guverner pokrajine Khuzistan, iranske civilne ter vojaške oblasti, člani iranske komisije za nafto, odbor za nacionalizacijo, angleški konzul Capper in predstavniki «Anglo-Iranian».

Ob prihodu Stokes ni hotel dati zbranim novinarjem nobene izjave, medtem ko je Harriman dejal, da je vesel, ko se je po 9 letih vrnil v Abadan.

V uradih bivšega ravnatelja Anglo-Iranian je oba sprejel Hussein Makki, predstavnik iranske parlamentarne komisije za nafto. Nato je angleško odposlanstvo obiskalo rafinerije ob spremstvu Makkija. Ta jim je pokazal tudi revna bivališča 10.000 iranskih delavcev. Kljub veliki vročini je sprejela obiskovalce velika skupina delavcev, ki so pozdravljali Makkija kot borca za pravice iranskega ljudstva.

Makki je imel tudi govor, v katerem je naglasil, da «Anglo-Iranian» ni zadostila niti najosnovnejšim potrebam iranskih delavcev. Potrebne so še velike reforme, da bodo mogli živeti v znosnih življenjskih prilikah».

Harriman je odptoval v prvih popoldanskih urah zopet v perzijsko prestolnico.

Angleški minister za surovine Stokes pa je govoril pred angleškimi strokovnjaki v Abadanu. Izjavil je, da ne predstavlja v anglo-iranskem sporu glavno vprašanje «dobava nafte, temveč ali bo prišla Perzija pod sovjetski vpliv, ko bi tam prišlo do gospodarskega poloma».

«To bi ustvarilo nevaren položaj na vsem Srednjem vzhodu. To kar vi delate, ima samo namen zagotoviti stabilnost na tem delu sveta». Vodja angleške misije se je nato zahvalil angleškim strokovnjakom zaradi njihovega dela kljub zaprekam s strani perzijskih predstavnikov. Obljubil jim je, da nanje ne bodo pozabili, pa naj bo rešitev perzijskega spora kakršna koli. To obljubo je Stokes dal potem, ko so mu izročili memorandum, ki izjavlja, da angleški delavci ne bodo ostali v Abadanu, če se ne bodo tamkajšnje razmere sto odstotno spremenile.

Medtem pa poročajo iz Teherana, da bo najbrž tamkajšnja vlada zahtevala od Anglije, naj odpokliče svojega konzula v Khoramshahu, Charlesa Capperja. To je omenil Hussein Fatemi v razgovoru z novinarji. Angleški konzul je baje izjavil, da bi morala zapustiti petrolejsko področje Hussein Maki, tajnik komisije za nacionalizacijo in Mohamed Mazda, uradni glasnik nove petrolejske družbe, če bi Perzijci hoteli, da bi se nadaljevala pogajanja z Anglijo. Fatemi je izjavil, da angleški konzul ni pooblaščen dati te izjave, predvsem sedaj, ko je angleška delegacija našla v Teheranu prijateljsko ozračje.

Tristranska nota o statutu Posarja

BONN, 7. — Objavili so besedilo note, ki so jo poslale 3 avgusta glede statuta Posarja zvezni nemški vladi tri zahodne sile. Nota odgovarja na vlogo nemške vlade od 29. maja in potrjuje začasen značaj statuta za Posarje ter sporoča, da je visoka zavezniška komisija v Nemčiji dobila navodilo, da odgovori zvezni vladi sledeče:

«Skupno stališče treh vlad, ki so zastopane v visoki komisiji glede sedanjega posarskega statuta, so ponovno in javno ugotovoli po zasedanju sveta zunanjih ministrov v Moskvi v aprilu 1947. V Berlinu 20. februarja 1948 po britanskih, francoskih in ameriških tehnikih podpisani protokol zadeva samo izpopolnitev dogovorov v tehničnem pogledu, kolikor je bilo to potrebno za gospodarsko povezanje Posarja s Francijo. Ta tehnični dogovor je bila neposredna posledica stališča, ki so ga zavzele tri vlade glede političnega in gospodarskega statuta Posarja.

Sedanji položaj Posarja ni v nasprotju z zavezniškimi izjavami od 5. junija 1945, v katerih se omenja «Nemčija» v mejah od 31. decembra 1937, ker so mislili le na področje, ki se je moralo razdeliti v zasedbene cone. Pri tej priliki pripominjamo, da se jurisdikcija ne sme raztegniti izven njenih teritorialnih meja.

Tri vlade znova poudarjajo svoje stališče, da bo stvar mirovne pogodbe ali podobne pogodbe, da se odloča o dokončnem položaju Posarja.

ŽENEVA, 7. — V svojem tretjem poročilu organizaciji UNESCO javlja urad za tehnično pomoč OZN, da je 50 malo razvitih dežel prejelo ali pa bo prejelo pomoč v okviru razširjenega programa za tehnično pomoč OZN. Poročilo dodaja, da so prejeli in da proučujejo drugih petsto načrtov.

René Pleven bo zahteval investituro

PARIZ, 7. — Rene Pleven je danes sprejel nalogo, da bo sestavil novo francosko vlado. Jutri zjutraj se bo predstavil v francoskem parlamentu in zahteval tozadevno pooblastilo.

To svojo odločitev je javil danes opoldne predsedniku republike Auriolu. Novinarjem pa je izjavil: «Sporočil sem predsedniku republike, da sem nalogo sprejel. Predstavil se bom jutri zjutraj pred parlamentom. Upam, da bom mogel s predsednikom parlamenta Herriotom določiti natančno uro zasedanja».

Medtem ko je popoldne Pleven pripravljal svojo izjavo, ki jo bo prebral pred parlamentom, so na današnji, 29. dan francoske vladne krize, pričeli politični opazovalci ugibati, če bo bivši ministrski predsednik uspel. Znano je, da je dobil predvsem podporo pri MRP. Ti mislijo tudi gotovo stopiti v njegovo vlado. Težko pa bo dobil podporo pri radikalih in socialistih. Zadnji Plevena niso nikoli mogli preveč trpeti, ker zastopa poslovne kroge in je že tudi sodeloval z De Gaulleom. Vse kaže, da misli Pleven predvsem na podporo MRP in neodvisnih.

Na vsak način bomo videli, če se ni vračunal. Politični opazovalci mu predpisujejo jutri v parlamentu bolj neuspeh kot pa zmago. Obenem pa govore, da bi mogel imeti tudi težave pri izbiri ministrov.

Dvolična igra

BEOGRAD, 7. — Komentator radia Beograd je danes zvečer ovrgel trditve predsednika vrhovnega sovjeta ZSSR Švernika v poslanici predsedniku Trumanu. Švernik trdi v svojem pismu med drugim, «da sovjetska vlada ugodno sprejema vsako akcijo za mir iz vsake dežele», da «ZSSR nima nobenih agresivnih namenov in ne ogroža nobeno deželo in noben narod», in da «sovjetske oborožene sile nikjer ne vodijo vojne in ne sodelujejo v nobeni vojni akciji».

«Trditve, da ZSSR nima napadalnih namenov in ne ogroža nobene dežele, je zares cinična, poudarja komentator beograjskega radia. Mar odkrite vojnohujskaške grožnje Molotova, ki jih je iz Varšave naperil proti Jugoslaviji in njenim narodom, niso napadalno dejanje, podobno onim, katerih se je posluževal Hitler? Medtem ko se predsednik vrhovnega sovjeta Švernik v svoji tako imenovani miroljubni poslanici kar cedi od lepih besed o miru, mednarodnem sodelovanju in o potrebi preprečevanja vsakega napada, se na jugoslovanski meji vsak dan organizirajo incidenti in provokacije — pošiljajo se v Jugoslavijo diverzantske skupine in vohuni, preganjajo se jugoslovanski predstavniki v vseh kominformističnih deželah, ki jim s šikaniranjem praktično onemogočajo obstanek in izvrševanje diplomatskih funkcij.

Sestavni del hladne vojne proti Jugoslaviji so tudi vojne priprave in razni drugi ukrepi, ki jih organizirajo na jugoslovanskih mejah. Vzdolž meje s kominformističnimi deželami kopljejo rove in gradijo utrdbe; izvajajo premike čet, prevažajo vojni material v obmejni pas in izvajajo razne ukrepe, ki spominjajo na mobilizacijo in tako poskušajo v tem delu sveta ustvariti vojno psihozo».

Radio Beograd je poudaril, da odgovor predsednika vrhovnega sovjeta samo odkriva dvolično sovjetsko zunanjo politiko, in zaključuje: «Jasno je, da Sovjetski zvezi sploh ne gre za mednarodno sodelovanje. Sladkobni govori in neiskrene obljube so samo sestavni del moskovske politike ribarjenja v kalnem. Pakt petih velesil, za katerega se danes Moskva tako vztrajno prizadeva, pomeni samo poskus pogajanj za novo razdelitev sveta na interesne sfere».

Medtem ko se v Kesongu pogajajo za premirje na Koreji, so začeli v južnokorejski prestolnici Seulu čistiti ruševine, ki jih je povzročila vojna.

V PRIČAKOVANJU ODGOVORA NA RIDGWAYEVO SPOROČILO

Ridgway je sporočil Kitajcem in severnim Korejcem, da je pripravljen nadaljevati pogajanja, če se bo spoštovalo nevtralno področje - Komentarji tiska o prekinitvi razgovorov

TOKIO, 7. — Poveljnik sil Združenih narodov na Koreji general Ridgway je danes sporočil, da je poslal severnokorejskemu glavnemu stanu sporočilo, v katerem javlja, da je pripravljen nadaljevati pogajanja v Kesongu pod pogojem, da se v celoti spoštujejo jamstva glede nevtralizacije področja okrog Kesonga. Vsako nadaljnje neizpolnjevanje tozadevnega sporazuma, opozarja Ridgway, se bo tolmačilo kot premišljeno dejanje z vaše strani, zato da se pogajanja ukinejo.

Sporočilo kritizira nato kitajsko-korejsko stališče, češ da je incident slučajen in postranskega pomena.

Ridgwayev odgovor so objavili 31 ur po nasprotnikovi obrazložitvi kršitve nevtralnega področja.

Svetovni tisk posveča veliko pozornost zastoju razgovorov za premirje na Koreji. «Daily Herald» piše med drugim:

«Sedaj bo nastopilo v teh pogajanjih odločilno obdobje. Gre za nad vse važno vprašanje, kje naj poteka razmejitvena črta, ob kateri naj bi sklenili premirje. Značilno je, da nasprotna propaganda zlobno omenja, da je predlog generala Ridgwaya nesmiseln in premišljeno postavljen tako, da razbije pogajanja. Ta propaganda ustvarja vtis, da poveljnik Združenih narodov zahteva sprejem takih pogojev, ki bi imeli za posledico umik nasprotnih sil in znatno napredovanje čet Združenih narodov.

Toda resnica je čisto drugačna. Bistvo predloga, ki ga je dal general Ridgway, se opira na sedanjo bojno črto, na misel, naj bi obe vojski ostali pač tam, kjer sta sedaj.

Če nasprotniki zavračajo premirje, ki ne bi temeljilo na njihovih pogojih — bo samo še bolj jasno, da tedaj, ko so sprožili zadevo s premirjem, niso imeli namena končati sovražnosti, ampak pridobiti na času».

«New York Times» pravi, da sedaj ovirata razgovore dve stvari. Prva ovira se kaže v tem, da hočejo nasprotniki vprašanje razgovorov izrabiti v propagandne namene, drugo pa v tem, da nasprotniki niso tako odkriti kot Združeni narodi za čim prejšnji konec sovražnosti.

«Združeni narodi ne morejo vedeti, nadaljuje «New York Times», ali je Malik stavil mirovni predlog samo zato, da bi prišlo v resnici do miru, ali zato, da bi se v času razgovorov nasprotne sile oddahnile in potem ponovile napad. Druga možnost je še, da nasprotniki na tihem upajo, da si bodo s pogajanji pridobili one politične cilje, ki jih niso mogli doseči s silo orožja.

Že vnaprej vemo, da bodo vse, kar bomo napravili in karkoli bomo predlagali, zavili, popačili in z vsemi sredstvi svoje propagande razbobnali po vsem svetu. Prav tako vemo, da bodo sleherno naše najmanjše popuščanje in našo dobro voljo grdo izrabili proti nam. Ne gre za navadna pogajanja, ampak za novo obliko hladne vojne, ki jo nekoliko poznamo že iz dosedanjih izkušenj».

«NEW YORK HERALD TRIBUNE» pripominja, da so vzroki druge prekinitve razgovorov v Kesongu isti, kakor so bili prvi, to je — groba kršitev nevtralnosti kesonskega področja. List dalje opominja, da ni mogoče, da bi se «po pomoti» znašla v nevtralnem pasu cela četa, oborožena s težkim orožjem, pod poveljstvom častnikov, in da je zato popolnoma upravičen protest generala Ridgwaya, ki je zahteval preiskavo o dogodku.

«WASHINGTON EWENING STAR» pa poudarja v današnjem uvodniku, da je bilo tudi to pot mogoče ugotoviti, da se nasprotniki ustavljajo le pred odločno voljo.

Madžarski poslanik izročil poverilnice Trumanu

WASHINGTON, 7. — Danes je izročil svoje poverilnice novo imenovani minister madžarske republike dr. Emil Weil in pri tem predsedniku Trumanu izjavil: «Madžarski narod, ki v miru izgrajuje svojo državo, iskreno želi mirno sodelovanje z vsemi drugimi narodi in tudi z narodom Združenih držav».

Predsednik Truman je odgovoril: «Z zadovoljstvom slišim vašo izjavo, da želi madžarski narod mirno sodelovati z narodom Združenih držav. To željo goji v celoti tudi narod Združenih držav, ki se globoko in prijateljsko zanima za blagostanje madžarskega naroda. Dosega tega cilja je trdna namera vlade Združenih držav. Zagotavljam vas, gospod minister, da bo ameriška vlada sodelovala pri vsem delu za ojačenje prijateljstva in miru med madžarskim in ameriškim narodom».

Weil je odklonil po zapustitvi Bele hiše časnikarjem vsako izjavo.

Danes glasovanje v italijanskem senatu

RIM, 7. — V senatu je bila danes zaključena razprava o De Gasperijevih izjavah. Jutri zjutraj bo govoril De Gasperi in sledilo bo glasovanje. V poslanski zbornici pa se bo razprava nadaljevala jutri popoldne.

V senatu so danes predložili resolucijo senatorjev Cingolanija in Macrellija, ki predlaga zaupnico vladi. Resolucija povzema vse točke De Gasperijevega govora.

Pri glasovanju o zaupnici se bodo socialdemokrati in liberalci glasovanja vzdržali.

Prav tako kakor vse te dni, niso niti danes pozabili na Trst. V resoluciji, ki jo je predložil Cingolani, je s tem v zvezi rečeno: «Senat potrjuje voljo, naj rešitev tržaškega vprašanja temelji na političnomoralnih obveznostih, ki se ne morejo ne zatajiti ne ublažiti». Senator Cingolani pa je v svojem govoru to še podkrepil in prav po preroško izjavil: «Tržaško vprašanje bo in mora biti rešeno s povratkom mesta v naročje madrepatrije».

Še bolj pa je v poslanski zbornici grmel monarhist Caramia, ki zahteva «politiko sile, ki naj zna uveljaviti pravice, ki jih imamo nad temi ozemlji».

In v tem tonu gre «razprava» v italijanskem parlamentu h kraju. Sicer pa človek ne more v teh pasjih dneh zameriti, če se tu pa tam komu blede, saj se tudi pametnim lahko pripeti kaj takega.

LONDON, 7. — Zunanji minister Saudove Arabije Emir Feisal je danes prišel z letalom v London na vabilo britanske vlade. Med svojim bivanjem v Londonu se bo v zunanjem ministrstvu razgovarjal o vprašanjih, ki se tičejo obeh držav.

ANKARA, 7. — Turški parlament je danes odobril zakon, ki določa, da se nepremičnine, ki so bile last republikanske ljudske stranke, vrnejo državi. Javljajo tudi, da bodo odobrili druge zakonske načrte, ki bodo nalagali omenjeni stranki, da povrne vse zneske, ki so bili v državnem proračunu določeni v njeno korist, ko je bila na oblasti kot edina stranka. Baje predvidevajo tudi razveljavitev Ataturkove oporoke, ki je pustil vse svoje imetje ljudski stranki.

WASHINGTON, 7. — Zvezni preiskovalni urad je danes javil, da so aretirali pet voditeljev ameriške komunistične stranke pod obtožbo, da so hoteli s silo strmoglaviti vlado.

BUDIMPESTA, 7. — Kakor poroča madžarski tisk, znaša število oseb, ki so prizadete zaradi zadnjih ukrepov, ki določajo izgon iz madžarske prestolnice, 3.812

„DISCO ROSSO"

Včerajšnja pritožba Laure Weiss v «Il Lavoratore», da so namreč tržaški sodniki izdali nacionalne interese, ker so v pravdi — po namenu tatinski, z juridične plati pa donkihotski — Vidalijevega «partita» proti Založništvu Tržaškega tiska dali prav Slovencem, je takoj naletela na odmev tam, kjer na to uho zelo dobro slišijo. «Messaggero Veneto» pravi: «Na noben način nas ne more veseliti, ker so se v citadeli v ul. Montecchi naselili najbesnejši sovražniki italijanstva Trsta».

To pomeni, da Laura Weiss in Vidali in ves izvršilni komite in «partito» spadajo v vrsto tistih, ki niso «rabbiosi nemici dell'italianità di Trieste», kar pomeni po messaggerovski terminologiji, da so rabbiosi nemici» vsega, kar je slovensko. Ne le to — to pomeni, da bi Messaggero, list, katerega glavni urednik se imenuje Carlo Tigoli, mnogo rajši videl v šentjakobski «citadeli» kominformiste, dobre zagovornike «italianità di Trieste».

In res, kaj jih končno še loči? Morda so si — iz taktičnih razlogov — nekoliko navzkriž glede poti, toda cilj je skupen, tako skupen, da se tudi kominformisti ne ustavljajo pri Trstu ali Tržaškem ozemlju, temveč da Nenni govori o Pulju in Raši, ki bi ju morale obsegati «pravične» italijanske meje. Od Raše do Snežnika je vendarle samo en skok in do Bitoranja tudi...

Končno daje «Messaggero» Vidalijevemu «partitu» še lep nauk: zahtevajte povratek italijanske suverenosti nad Trstom, pa boste imeli možnost priziva tudi v tretji instanci, to je, pri rimski kasaciji, ki zna menda — tako bi vsaj sklepali iz tega namiga — upoštevati «nacionalne interese» tudi v pravno docela zavoženih pravdah. Sicer se pa kominformisti doslej rimski kasaciji niso zamerili: odloke ZVU, ki potrjujejo, da rimsko kasacijsko sodišče v Trstu nima nobene jurisdikcije, so obsodili kot «nedopustno vmešavanje okupacijskih oblasti v sodne zadeve», nekako v skladu z Nennijevo tezo, da bi bil Trst pod guvernerjem, kot si ga oni zamišljajo, «de facto italijanski».

Še nekaj smo hoteli poudariti ob članku Laure Weiss «Disco verde per i titini»: to je kot alarmni zvonec — v Trstu lahko Slovenci uveljavljajo svoje pravice kljub «nacionalnim interesom»!! Namesto «disco verde», ki škoduje italijanskim interesom, jim postavite «disco rosso», ki bo te interese zaščitil, «ščave» pa priškrnil! Za začetek pa ne dovolite, da se ponesreči naš poskus, da tržaške Slovence oropamo njihovega dnevnika, dveh tiskarn in še česa!

Članek o «disco verde» sploh ne izgublja več besed o juridični upravičenosti zahtev vidalijevskega «partita». Srž vsega je to: zaradi «insensibilità nazionale» (kot to imenuje «Messaggero Veneto») tržaških sodnikov premoženje Založništva Tržaškega tiska ni prišlo v italijanske roke. Zdaj, ko je «Tito ante portas», si tržaško sodišče ne sme dovoliti luksusa, da sodi po zakonih in po pravici, temveč mora predvsem gledati na «nacionalne interese». Zaradi tega bo apelacijsko sodišče (če bo «partito» tvegal vložiti priziv, kot je to obljubil) zagrešilo dvakratno narodno izdajstvo, če bo potrdilo prvostopno sodbo in ne bo postavilo «disco rosso».

«Disco rosso» tržaškim Slovencem: mar ni nekaj podobnega nekoč delal Mussolini? Kominformisti vedno bolj izgubljajo svojo internacionalistično in socialistično krinko; sam razvoj jih sili, da se vsak dan bolj kažejo v vsej goloti svojega odvratnega, po fašizmu zaudarjajočega italijanskega šovinizma.

Zato bo tržaško ljudstvo res poskrbelo za «disco rosso» — toda veljal bo zanje!

PROTEST VLADE FLRJ zaradi uboja graničarja Šimeca

Resno opozorilo romunski vladi, naj konča s svojo pustolovsko napadalno politiko - Jugoslovani v romunskih koncentracijskih taboriščih - Nove obmejne provokacije bolgarskih organov

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 7. — V zvezi z nedavnim umorom jugoslovanskega graničarja Ivana Šimeca na romunski meji je ministrstvo zunanjih zadev FLRJ izročilo romunskemu poslaništvu v Beogradu noto, ki poudarja, da je bil ta zadnji umor jugoslovanskega graničarja izvršen kmalu po umoru graničarja Vukojeviča z dne 30. junija t. l., prav tako na romunski meji. To dejstvo dokazuje, da oboroženi pritisk na jugoslovanski meji in sovražna politika romunske vlade do FLRJ dobivata vse resnejši značaj.

Poleg drugega pričajo o tem vse pogostejši oboroženi incidenti, ki jih romunski obmejni organi organizirajo na jugoslovanski meji.

Nota poudarja nato, da so vsa ta dejstva še en obtožujoč dokument, ki dokazuje vztrajno prizadevanje romunske vlade, da svojo sovražno in napadalno politiko proti Jugoslaviji ne samo nadaljuje, temveč celo okrepi.

Ministrstvo zunanjih zadev FLRJ ob koncu resno opozarja romunsko vlado, da je skrajni čas, da se konča ta pustolovska politika, ki nasprotuje interesom romunskega ljudstva in miru v svetu. Nota zahteva, naj se krivci za zločinski uboj graničarja Šimeca pokličejo na odgovornost in strogo kaznujejo, romunska vlada pa naj kot odškodnino izplača družini umorjenega jugoslovanskega graničarja vsoto, o katere višini bo še obveščena.

Iz Romunije poročajo, da so v taborišču Baragan številni jugoslovanski državljani, ki so jim romunske oblasti odvzele potne liste in vse državljanske pravince. Te osebe ne morejo dobiti nobenega dela in ne dobivajo živilskih nakaznic. Če pa se obrnejo na oblasti, naj jim omogočijo povratek v Jugoslavijo, jih aretirajo in pošljejo v koncentracijska taborišča.

Danes zvečer je bilo sporočeno, da so samo dva dni po umoru graničarja Šimeca bolgarski vojaki izvršili dve oboroženi provokaciji na jugoslovanski meji jugozahodno od triangulacije točke 1046. Skupina deset bolgarskih vojakov je prešla na jugoslovansko ozemlje v globino okoli 300 m, postavila zasedo in začela streljati na jugoslovanske graničarje. Bolgarski vojaki so metali tudi ročne bombe. Umaknili so se šele, ko so jugoslovanski obmejni stražniki odgovorili z ognjem. Kasneje istega dne je manjša skupina bolgarskih vojakov ponovila provokacijo.

Na procesu proti vohunom sovjetske obveščevalne službe v Beogradu so bili danes zaslišani zadnji obtoženci, ki so potrdili navedbe ostalih obtožencev, da so bili v službi sovjetske obveščevalne službe takoj od osvoboditve. Sovjetski državljan Pavle Krat je danes izjavil, da je leta 1944 stopil v zvezo s sovjetskimi organi in da je od takrat stalno delal zanje. Dodati je treba, da je isti Krat, ki zdaj zagovarja resolucijo Informbiroja, med vojno bil Von Krat in delal v službi nacističnih okupacijskih oblasti.

V reško pristanišče je danes prispelo več jugoslovanskih ladij, ki so pripeljale novo pošiljko ameriške pomoči v hrani, industrijskih napravah in zdravilih. Med drugim so pripeljale tudi 376 zabojev streptomicina in penicilina. Jutri bo v Reki majhna proslava ob prihodu zadnje količine blaga iz tega programa pomoči.

R. R.

Nov angleški poslanik v Beogradu

LONDON, 7. avgusta (AIS) — Sedanji angleški veleposlanik v Beogradu, sir Herbert Brinsley Pemberton Peake je imenovan za veleposlanika v Atenah, kjer bo nasledil sira Clifforda Nortona. Za veleposlanika v Beogradu pa je imenovan William Ivo Mallet, sedanji pomočnik namestnika zunanjega ministra.

KITAJCI IN RUSI

Stalinova vloga iz moskovske in pekinške perspektive

(Nadaljevanje)

To nesoglasje zlasti pade v oči, kadar je govor o Stalinu in «njegovi pomoči Kitajski». Organ Kominforma (oziroma Rusi) pravi, da je Stalin poklonil globoko pažnjo borbi kitajskega ljudstva za svobodo in neodvisnost, da je dal ogromen teoretični prispevek k obdelavi vprašanja kitajske revolucije in da je pokazal, da bo po Oktobrski revoluciji kitajska revolucija znatno razširila vrzel v imperialistični fronti.

«Tako je tudi bilo», kliče zmagoslavno organ Kominforma. «Kot nekako prerokovanje odmevajo danes besede, ki jih je tov. Stalin spregovoril pred 25 leti: «Revolucionarno gibanje na Kitajskem razpolaga z ogromnimi silami, ki se še niso pokazale, kot bi bilo treba. Te sile se bodo šele v bodočnosti prav manifestirale...». Zares genialno prerokovanje!

Dober del uvodnika govori o Stalinovih zaslugah za kitajsko revolucijo. Stalin je bil tisti, ki je baje osvetlil (v borbi proti trockistom) značaj, perspektive in gibalne sile revolucije. Itd. itd.. Skratka torej, Stalinu in njegovim prerokovanjem pripada glavna zasluga za uspeh kitajske revolucije.

Zdaj pa poglejmo, kaj pravijo Kitajci o Stalinu in njegovi «pomoči, ki jo je nudil in jo danes nudi», o «globoki pažnji, ki jo je poklonil borbi kitajskega ljudstva za svobodo in nedovisnost».

Član politbiroja Ceng Jung v svojem članku «Partija v borbi za izgradnjo nove Kitajske» še z eno besedo ne omenja niti pomoči niti Stalina, niti ZSSR. Ceng govori o izredni uspehih kitajskega ljudstva od osvoboditve do danes, napoveduje prehod na «orjaško načrtno gospodarstvo» in poudarja, da se mora razvoj kitajskega gospodarstva nasloniti na napore kitajskega ljudstva. «To ne pomeni, pravi Ceng Jung, da smo mi proti pomoči; kitajsko ljudstvo razume, da mu pri preobrazbi narodnega gospodarstva lahko pomagajo samo socialistična Sovjetska zveza in bratske dežele ljudske demokracije». Toda Rusom v brk ni nikjer niti besedice o nujni potrebi te pomoči za izgradsjo socializma na Kitajskem.

Ču De, član politbiroja in poveljnik kitajske vojske, je vsekakor najbolj kompetenten, da nekaj pove o «globoki Stalinovi pažnji do borbe kitajskega ljudstva za svobodo». Toda on ga ne omenja niti z eno samo besedico, niti Stalina niti ZSSR — v članku, ki obsega skoraj pet stolpcev. Lu Ting Ji in Teng Hsiang Ping toliko da omenjata Stalinovo ime, pa še to samo s sklicevanjem na neki njegov citat — pravzaprav samo zato, da bi z njim razkrinkala sedanjo prakso ZSSR in Stalina.

V nasprotju s takim stališčem do Stalina pripisujejo vsi štirje članki Mao Tse Tungu glavne zasluge za vse dosedanje in bodoče uspehe in zmage in za ustvaritev teorije, «ki pomeni razvijanje in obogatitev nauka marksizma-leninizma in prispevek k mednarodnemu komunističnemu gibanju, ki je svetovne važnosti».

Morda je to najlepše in najbolj jedrnato izrazil Teng, ko je pisal o nauku Mao Tse Tunga o povezavi teorije s prakso: «Prav zato, ker so se trdno držali Mao Tse Tungovih navodil, so komunisti znali delati tako, kot je treba, pri čemer jih je navdihovala pravilna politika partije. Kjer se teh navodil niso držali, so nujno delali napake in škodili revoluciji».

Jasno je, kam meri ta izjava in komu je namenjena (znani spor med KP Kitajsko in VKP/b/!). Organ Kominforma se je znašel v težkem položaju. Težko je tiskati take članke, še teže pa je v sedanjem položaju jih ne natiskati. Zaradi tega je polagal toliko upanja v uvodnik in zaradi tega je z debelimi črkami natisnil nekaj Mao Tse Tungovih citatov o ZSSR in Stalinu iz kratkih zlatih dni ljubezni v Moskvi ob 70. rojstnem dnevu «večno mladega očeta človeštva», to je takrat, ko je v Moskvi iskal posojilo.

Koreja in nekoristne žrtve stotisočev vojakov — cveta kitajske revolucionarne armade, Mao Tse Tungova «Študija o praksi», ki je bila tiskana šele nedavno, čeprav je bila napisana leta 1937, proslava 30. obletnice KP Kitajske in najnovejše parole ob proslavi 24. obletnice kitajske armade govore, če ne že o ločitvi tega zakona iz potrebe, pa vsaj o resnem sporu.

VLADO TESLIĆ

(Iz «Politike»)

TRŽAŠKI DNEVNIK

KOLEDAR
OBJAVE - MALI OGLASI

Sreda 8. avgusta
Avguštin, Godeslav
Sonce vzide ob 4.55, zatone ob 19.25. Dolžina dneva 14.30. Luna vzide ob 10.45, zatone ob 21.29.
Jutri, četrtek 9. avgusta
Roman, Našmir

IZ NABREŽINSKE OBČINE

ITALIJANSKA SKUPINA SILI NA POVRŠJE in z demagoškimi frazami vara javnost

Še dva meseca nas ločita od upravnih volitev, ki bodo imele večjo važnost kot one pred dvema letoma. Prava volilna kampanja se ni še začela, vendar smo že na pragu. Tukajšnji listi posvečajo vedno več prostora polemiki s svojimi političnimi nasprotniki, prikazujejo in hvalijo delovanje svojih zastopnikov, razpravljajo o raznih problemih in polagoma obrazložujejo svoj volilni program. To je pač uvod v oglušujočo volilno kampanjo, ki se bo začela v prihodnjem mesecu.

O pripravah in stanju v Trstu bomo pisali drugič. Poglejmo malo na podeželje. Rekli smo, da časopisi vedno več pišejo o važnih problemih in obrazložujejo volilni program svojih političnih skupin. Tako je pred dnevi tržaški «Giornale del Lunedi» v svojih dveh zaporednih številkah objavil članek «Problemi di Aurisina», ki sta ga napisala voditelja italijanske skupine v nabrežinski občini M. Zandomeni in S. Bandini. Vsem je znano, kako se zanima za probleme naših podeželskih občin «Giornale del Lunedì», ki izrabi vsako priliko, da smeši in napada naše ljudstvo, a mu za njegove teževe ni mar. Toda volitve so pred vrati in tudi «Giornale del Lunedì» mora opraviti svoje delo kot glasilo italijanskega šovinizma in poblepa po naši zemlji.

Objavljena članka, v katerih pisca obtožujeta in kritizirata nabrežinsko občinsko upravo, sta zelo značilna ne toliko zaradi več ali manj utemeljenih kritik, ampak zaradi tega, ker nam jasno dokazujeta, kako si italijanski šovinisti že upajo dvigati glave na podeželju.

O delovanju, o slabih in dobrih straneh sedanje občinske uprave v Nabrežini smo že večkrat pisali in se ne bomo zdaj ponovno vračali k zadevi. Poudarjamo in ugotavljamo dejstvo, da sta objavljena članka predvsem izraz zastopnikov italijanstva na našem Krasu.

Mario Zandomeni piše v «Giornale di Trieste» od 16. julija med drugim: «Občinski odbor, tako sestavljen, nam je škodoval, to smo že rekli in ponavljamo; zapravil nam je ugled zlasti pri oblasteh v Trstu, kjer se je bilo treba predstaviti kot pošteni upravitelji, a ne politični glasniki». Pod tem grmom se skriva zajec. To jim je glavna skrb. Italijani v nabrežinski občini, kjer so se naselili in našli kruh se ne zavedajo več, da so kot gostje na slovenskih tleh, hoteli bi, da bi naši zastopniki, naše ljudstvo utihnili, da ne bi zahtevali svojih narodnih pravic, ampak potrpežljivo čakali na drobtinice in se zadovoljili le s hlapčevanjem in davki. Oni pa bi mu krojili usodo kot za časa podeštata Brovedanija.

Popolnoma izmišljena je pritožba v članku, da v občinskem svetu niso poslušali predlogov njihove skupine le iz «političnega nasprotstva in nacionalističnega strankarstva na škodo občine». Slovenski svetovalci v Nabrežini so preudarno razpravljali in sprejeli vsak pameten predlog iz kakršne koli strani je prišel. Enako pa ne moremo trditi prav o italijanski skupini. Dobro se še spominjamo, in to je tudi omenjeno v zapisniku občinske seje, kako so se prav italijanski svetovalci na prvi seji občinskega sveta zahvalili slovenskim svetovalcem za njihovo razumevanje in demokratičnost, ker so lahko govorili v svojem jeziku in je bilo na vseh sejah vse prevedeno v italijanščino. Spominjamo se tudi, da so obsodili šovinistični izpad na tržaškem občinskem svetu proti slovenskim govornikom. Takrat so bili morda iskreni, dokler niso dobili navodil iz Trsta. Postopoma pa so se začeli drugače obnašati. Naj navedemo le en primer. Ko so na predlog zastopnika Ljudske fronte občinskega odbornika tov. Škrka sprejeli na seji občinskega sveta sklep, da bodo morali novi občinski nameščenci obvladati slovenski in italijanski jezik, se je italijanska skupina vzdržala glasovanja. Šele čez nekaj mesecev, ko je verjetno prišel iz Trsta opomin, je svetovalec Bandini začel govoriti proti omenjenemu sklepu občinskega sveta. In glej, nekaj dni pozneje je prišel odgovor predsedstva cone v istem duhu.

Že ko smo pri italijanskem svetovalcu Bandiniju, naj omenimo njegovo pritožbo v članku, ki je bil objavljen 23. julija v istem časopisu. On se pritožuje namreč, da so člani upravnega odbora poleg drugega zanemarjali kmetijstvo, šolstvo in vzgojo, zdravstvena vprašanja in higieno zlasti po vaseh. Kdor je sledil in prisostvoval občinskim sejam v Nabrežini, bo o teh trditvah g. Bandinija kar ostrmel. Saj se je prav g. Bandini vedno pritoževal in ugovarjal med razpravami o občinikih proračunih in obračunih, da se preveč trosi za šole, da so postavke v ta namen previsoke itd., a ko je tov. Škrk predlagal neke ukrepe v korist kmetom, je bil zopet g. Bandini prvi, ki je nasprotoval, kominformist Slavec pa mu je pomagal.

Predstavnik italijanske skupine Bandini se zdaj trudi, da bi s takimi demagoškimi frazami privabil v svojo družbo še kakšnega Slovenca, da bi njegova skupina ob prihodnjih volitvah dobila več glasov. Limanice pripravljajo in jih nastavljajo našim ljudem, zato je potrebno, da se vsi tega zavedajo in spoznajo nevarnost. Italijani hočejo priti na vsak način na površje, da bi ponovno zavladali v nabrežinski občini. Zdaj so se oglasili v časopisu in povedali, kje jih čevelj žuli, a tudi po vaseh so že na delu.

O tem pa bomo še podrobno pisali in odkrili vse njihove mahinacije in snubitve.

Prispevajte za Kulturni dom

Padec s šestmetrske lestve

Petindvajsetletni Mario Tremul iz Ul. Combi 13, ki je zaposlen pri odrskih delih otroškega vzgajališča v Rojanu, je včeraj dopoldne padel s šest metrov visoke lestve ter si resno poškodoval stopalo. Z reševalnim avtomobilom RK so ga prepeljali v splošno bolnico, kjer se bo moral zdraviti 10 do 30 dni, ker domnevajo zdravniki, da ima strte tudi kosti.

Vsak naj pometa pred svojim pragom

Te dni kar mrgoli člankov in člančičev v tukajšnjih časopisih, ki vedo mnogo povedati o novih ukrepih in izpremembah v coni B. Da nekateri teh časopisov kar tekmujejo v postavljanju teh ukrepov in izpremen v čim slabšo luč, ni treba posebej poudarjati. Tudi kakšne koristi si obetajo v tej umazani gonji, ni težko uganiti. Kar pa najbolj neprijetno zadene poštenega čitatelja je to, da iz navedenih člankov izhaja, da njih pisci sploh niso nikoli bili v coni B ter pišejo največkrat čisto navadne izmišljotine, ki jih žal marsikateri nepoučeni čitatelj vzame za resnico.

Vse to pa ni nič novega. Koliko je še danes prebivalcev Trsta, ki bi radi na primer šli v kopališče Sv. Nikolaj, a si tega ne upajo, ker so prepričani, da jih tam čaka vsemogoče zlo, ki ga že leta trobijo in pišejo znani neprijatelji resnice in miru.

Mnogo govore in pišejo o uboštvu in pomanjkanju tistih nekaj tisočev sinov madrepatrije v coni B, nobeden pa se ne potrudi, da bi preštel milijone brezposelnih v Italiji, nobenemu ne pride na misel, da bi opisal (tu navajamo eno samo ime, a jih je na stotine) na pr. Matero ali številne slične kraje v madrepatriji, kjer je vsak dan videti ljudi, ki živé v luknjah in jamah kot živali in ki v svojem življenju niso imeli še nikoli dovolj kruha, še manj pa bili primerno obuti ali oblečeni.

Nimamo namena rogati se tej brezmejni revščini in zaostalosti. Mislimo tu le dati dober nasvet onim, ki imajo res človečanski namen pomagati svojim bratom, ki jim mati domovina daje tako malo pomoči navzlic temu, da so je nadvse potrebni. Ne, tukajšnji pristaši madrepatrije se raje ženejo za «rešitev» bratov cone B, ki imajo človeka vredno življenje in ki te pomoči sploh ne marajo. Tukajšnji pristaši madrepatrije pa se ne brigajo za one milijone brezposelnih, milijone od pomanjkanja umirajočih ljudi v madrepatriji.

Skrbi jih za italijanske šole «martirov» Istre, kjer je šol dovolj kar v treh jezikih in imajo prav Italijani velike ugodnosti. Ne najdejo pa niti besedice za cele dele svoje ljubljene madrepatrije, kjer je še vedno 60 odstotkov nepismenih.

Resnici na ljubo bomo napisali, da ni v coni B najlepši raj na zemlji, toda ako bi bilo mogoče navedenim milijonom italijanskih siromakov preskrbeti samo eno desetino dobrot in ugodnosti tega slabega raja, bi ti milijoni bili rešeni usode, ki je nižja in slabša od vsakega živinčeta v coni B.

Zato bi bilo prav, ako bi se gospodje pisuni ravnali po ljudskem preprostem a modrem pregovoru: Vsak naj pometa pred svojim pragom!

Predstava na gradu Sv. Justa

Od 9. do 26. avgusta bo festival operete, ki ima na sporedu: «Princesa čardaša», «Grof Luksemburški» in «Netopir».

V četrtek 30. avgusta bo festival pesmi.

V operetah bodo nastopali v glavnih vlogah: Lydia Stix, Paolo Civil, Elvio Calderoni, Wally Vecsey, Anna Campori in Leo Micheluzzi.

Dirigenti: Cesare Gallino in Rudolf Moralt.

Režiser: Luciano Ramo. Koreograf: Annita Bronzi.

Otvoritev festivala operete bo 9. avgusta z «Grofom Luksemburškim».

Nadaljuje se prodaja vstopnic na Trgu Verdi 1 in v Galeriji Protti 2 za predstavo, ki bo 9. avgusta in za opereto «Princesa čardaša», ki bo v soboto 11. avgusta.

OF

IV. okraj organizira dvodnevni izlet v Kanal ob Soči 25. in 26. avgusta. Vpisovanja na sedežu OF v Skednju in pri Jakopiču, gostilna «Palestina», vsak dan do 13. avgusta.

„RAZGLEDI“

Izšli sta številki 7 in 8 «Razgledov», ki imata sledečo zanimivo vsebino:

Dr. Mirko Rupel: Primož Trubar v Trstu; Vladimir Bartol: Ob Bucikovi mrtvaški maski; Matej Bor: Čoln in Gazela, Zimska noč, Sonce soncu in nebu; Boris Pahor: Prevratna jesen; Vladimir Bartol: Lipa pred staro cerkvijo; Alojz Rebula: Zemlja brez biogoslova; Dane Lokar: Megla; Nikolaj Peršič: O sodobni italijanski prozi; Rade Pregarc: Moskovski Hudožestveni teater; France Bevk: Obračun (Andrej Budal); Avgust Bucik v «Scorpionu» (Vladimir Bartol); Avgust Černigoj: Grafika (Boris Pahor); Simfonični koncert Tržaške filharmonije (D. G.); Koncert Akademskega pevskega zbora v Trstu (ur.); Kreftovi «Celjski grofje» na Prvomajskem stadionu (Vladimir Bartol). — Priloge: Avgust Bucik: Avtoportret; Simon Gregorčič: Istrska pokrajina; Avgust Černigoj: Studija pesnikove glave; Prizor iz I. dejanja «Celjskih grofov» v tržaškem SNG; Prizor II. dejanja Kreftovih «Celjskih grofov» v tržaškem SNG.

Vsak ljubitelj slovenske kulture in tržaški Slovenec naj si nabavi to revijo!

SEJA IZVRŠILNEGA ODBORA ZVEZE ERS

V ponedeljek 13. avgusta ob 19. uri bo na sedežu ul. Machiavelli 13 seja izvršilnega odbora Zveze enotnih razrednih sindikatov STO s sledečim dnevnim redom: 1. Položaj Zveze ERS napram ZVU in industrijcem. 2. Enotna zvezna izkaznica za leto 1952. 3. Slučajnosti.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 7. avgusta 1951 se je v Trstu rodilo 9 otrok, porok je bilo 7, umrlo pa je 13 oseb.

Poročili so se: kaplar amer. vojske Robert Howell in krznarica Luciana Angelina Buda, trgovec Alojz Alberti in gospodinja Maria Luisa Giorgacopulo, mehanik Alberto Brusadelli in delavka Viktorja Mayer, narednik ameri. vojske Edward N. Leachman in telefonistka Rita Ruggio, mehanik Josip Causo in uradnica Ivanka Bolletti, krojač Agostino Misiti in šivilja Raffaela Carickti, uradnik Aldo Maraspin in uradnica Fausta Foggia.

Umrli so: 71-letna Artemisia Scandfliani por. Pazzi, 63-letni Jakob Balestra, 59-letna Antonia Logoluso por. Di Pierro, 58-letni Bruno Toma, 68-letna Francesca Sever por. Rontar, 52-letni Mario Brancolini, 64-letna Ottilia Pregl, 45-letna Francesca Bilicaglia por. Fattor, 79-letna Clementina Doria por. Fulizio.

Naznanjamo žalostno vest, da nas je 7. avgusta zapustil

Angelo Baučer
krojač

Pogreb dragega pokojnika bo danes ob 15. uri iz Drevoreda XX. septembra 22.

Žalujoča žena Ljudmila in ostali sorodniki.

Trst, 8. avgusta 1951.

VLOMILCI POSTAJAJO VEDNO DRZNEJŠI

400.000 lir vreden prstan so odnesli iz spalnice

Predvčerajšnjim popoldne se je oglasila na policiji 72-letna Augusta Boscovich iz Ul. Vignola 10 in potožila, da so se neznanci dopoldne vtihotapili v njeno spalnico skozi pritlično okno, medtem ko se je sama zadrževala v drugih prostorih stanovanja. V naglici je tat pograbil briljanten prstan z neke omarice in zopet izginil skozi okno v vrt ter od tu na cesto. Prstan je bil iz belega zlata z debelim briljantom in vreden 400.000 lir.

V Ul. Raffineria 7 pa so vlomilci vdrli v stanovanje 50-letne Marije Delise, potem ko so odtrgali žabico na vratih in odprli ključavnico s ponarejenimi ključi. Ker ni bilo nobenega doma, so vlomilci obšli vse prostore, odprli vse omare ter si nabrali obleke in perila za okrog 130.000 lir.

Iz avtomobila 41-letnega Rema Vella, ki ga je ta pustil za trenutek nezavarovanega v Ul. Carducci, so tatovi odnesli jopič, v katerem je okradenec hranil osebne listine in 40.000 lir gotovine. Nepoštenjakom ni bilo težko priti do plena, ker je Vello pozabil zakleniti vrata avtomobila.

Danes popoldne je javila policiji 31-letna Danica Zavadlal iz Ul. S. Giusto, da so se ji predvčerajšnjim drzni vlomilci vtihotapili v stanovanje ter ji odnesli nekaj zlatnine in 2000 lir gotovine ter jo skupno oškodovali za okrog 8500 lir.

Vročina narašča

V teh vročih dneh je začel tudi politični termometer svojo pot na višje stopinje in sluti ti je, da se ne bo ustavil, ker je mnogo ljudi, ki mu na vse načine pomagajo, da se dviga.

V nedeljo so se že oglasili pogrevalci politične temperature v gledališču Rossetti in Fenice. Ker smo s tem šele na prvih stopinjah, je zadeva šla mimo večine Tržačanov neopažena.

V ponedeljek se je tudi na občinski seji zabliskal žarek te toplote, ko so nekateri svetovalci izrazili skrb, da ne bo v Trstu dovolj prostora za lepake njihove politične stranke, ki jih mislijo uporabiti v prihodnji predvolilni kampanji.

Naši stari mehikanski in italijanski znanci pridno pogrevajo razne bolj ali manj lažnive argumente ter jih servirajo kot senzacionalno pijačo, ki jo pa večina Tržačanov noče kar zaprtih oči piti.

Nekaterim je vročina že tako udarila v glavo, da v zvezi z znano razsodbo o «patrimonio del partito» modrujejo, da je edina prava razsodba ona, ki jo bo izvršila «madrepatria», ko bo prišla v Trst. Ona bo po svoji stari praksi odvzela Slovencem vse in v naših kulturnih sedežih se bo zopet nemoteno šopirila «gioventù italiana» itd.

Take in slične kvasijo in pišejo. Morda so že odredili, kateri hierarhi bodo vedrili in oblačili na Reki, v Zadru, Puli in Trstu. Gotovo so namenili najbolj junaškega za Ljubljano, ker tam bo treba pač malo bolje paziti kot zadnjič.

Kaj se hoče, vročina je pač vročina in tu pa tam je res težko si pomagati.

Ko smo že omenili volitve, izražamo tudi željo večine miroljubnih Tržačanov, s tem da se tolažimo z mislijo, da bo letos v zvezi s kampanjo za tišino volilna propaganda manj hrupna kot je bila zadnjič.

Ako pa pristaši madrepatrije že ne morejo drugače, naj bodo vsaj toliko človeški, da menjajo obrabljene, stare in hreščeče plošče na oddajnikih, saj take, kakor so: «Italia del mio cuore» ali «Giovinezza», bo marsikateri «milite fedele» še imel doma shranjene v upanju in čakanju na «boljšo rešitev».

S tem se itak ne bo mnogo menjala politična temperatura Trsta, pridobili pa bomo na zdravju živcev, ki bodo trpeli manj trušča in hrupa in se bo tako prispevalo tudi h kampanji za tišino.

Tudi «prvemu tržaškemu meščanu» mora biti te dni bolj vroče, ko ostali zahtevajo, naj gre po ladje tja, kamor jih je pošiljal in spremljal s tako lepimi in plamtečimi govori.

Ni pa rečeno, da nikdo ne skrbi, da se komu vročina tudi ublaži. Ker so se delavci od Oreha preveč segreli v petek na občinski seji, so jih takoj poslali na zrak ter jim obljubili (ne zaposlitve, kakor so zahtevali), da jih takoj spravijo na «frišno», ako se ne ohladijo.

Tu pa tam prinese nekaj ohlajenja kaka vest iz Jugoslavije, a jo kmalu izpodrine vroča sapa iz madrepatrije, ki še bolj napihne in razgreje glave njenih pristašev.

To pa nas ne sme preveč motiti: po dežju pride sonce in po vročini pa hlad.

Izpred okrožnega sodišča

Obsodba za zaprtimi vrati

Na tri leta zapora, 50.000 lir kazni in 1000 lir globe je bil včeraj pred okrožnim sodiščem obsojen 23-letni Angelo Gagliuzzo iz Ul. Economo 4. Obtožnica mu je očitala, da je 28. junija letos hotel oropati 35-letnega Marcella Viscontija, stanujočega v Ul. Gaspare Gozzi, medtem ko sta se mudila v nekem mestnem parku. Pri tem je prišlo do spopada, pri čemer je bil na slabšem Visconti, ki ni bil ravno trezen.

Predsednik Ostoich, tožilec Amodeo, zapisnikar Pivk. Zagovornika Volli in V. Bologna.

Roji kovinskih os in brencljev motijo tišino in zadevna prizadevanja

Dokler bodo «Vespe» in «Lambrette», nam piše čitatelj, nemoteno brenčale po mestu, ni mogoče upati, da bi uspela kampanja za mir. Ugotovitev je popolnoma na mestu, kajti avtomobilisti, ki so še do pred leti povzročali s svojimi vozili po mestih največ hrupa, so se s časom podvrgli predpisanim omejitvam glede uporabe zvočnih signalov, za ublažitev ropota motorjev pa je z res dobršnim uspehom poskrbela avtomobilska industrija. Danes drsijo osebni avtomobili po mestu skoraj neslišno in prav tako se človek ne more pritoževati nad tovorniki, ker so v glavnem vključeni v dnevni promet in čepe ponoči v garažah.

Medtem pa je vrgla industrija lahkih motociklov na trg brez števila tako imenovanih «Vesp», «Lambret», «Isov», «Guzzinov» in vrag vedi še kakšnih vrst kovinskih komarjev, ki s svojim sitnim brenčanjem spravljajo v nevoljo še tako mirnega meščana. Podnevi se človek z zoprnim regljanjem še nekako sprijazni, toda ponoči se takega ropota v resnici ne da prenašati in ko bi se uresničile vse kletvice, izrečene na račun teh tečnih ropotuljic, bi se prebivalstvo Trsta na mah skrčilo za nekaj sto motociklistov.

Težki motocikli so brez izjeme opremljeni s primernimi glušilci lahko pa trdimo, da niti z odprtimi izpuhi ne povzročajo tako izzivalnega ropota kakor ti motorizirani sršeni.

Sicer pa je danes težkih motorjev tako pičlo število, da vsaj ponoči sploh ne prihajajo v poštev. Medtem pa se število «sršenov» množi iz dneva v dan in grozi preplaviti mesto, tako da človek podnevi ne bo smel stopiti čez cesto, ponoči pa bo moral sedeti na postelji in priporočati izumitelja peklenskemu veselju.

Nemotoriziranemu meščanu sploh ni mogoče razumeti, kako je bilo mogoče tovarnam razpečevanje tovrstnih vozil, ne da bi poskrbele prej za primerne glušilne naprave. In še danes se oblasti ne spomnijo, da bi posredovale v tem pogledu, čeprav si na drugi strani s takšno vnemo prizadevajo, odpraviti mestni hrumot in pripomoči s tem utrujenemu meščanu do mirnega spanja. Toda to jim nikakor ne bo uspelo, dokler «vespistov» ne spravijo iz prometa vsaj ponoči, ko se nihče ne more opravičevati, da se vozi za zaslužkom, odnosno po važnih opravkih.

Padel je v jarek

Včeraj dopoldne se je oglasil v bolnici tudi 64-letni mesar Attilio Sambo, stanujoč v Ul. Lazzaretto Vecchio 3. Kakor je pripovedoval, je dan prej padel v bližini svojega stanovanja v odprt jarek, iz katerega si ni mogel pomagati sam, marveč so ga izvlekli delavci, ki tam popravljajo cesto. Pri padcu si je poškodoval levico in si domnevno natrl tudi kost v podlakti. Zdraviti se bo moral okrog 15 dni.

Izšel je ponatis prve knjige PUSTOLOVSCINE DOBREGA VOJAKA SVEJKA V SVETOVNI VOJNI v izdaji Založništva tržaškega tiska v Trstu. Knjiga stane 330 lir in je v prodaji v slovenskih knjigarnah.

50-LETNICA IDRIJSKE REALKE

Vabimo vse bivše dijake in profesorje idrijske realke ter njihove svojce, da se še najkasneje danes zglasijo pri ADRIA-EXPRES v Ul. F. Severo 5 glede izleta v Idrijo.

Odhod avtobusa iz Trsta v petek 17. t. m ob 7. uri in povratek iz Idrije v nedeljo 19. t. m. ob 19. uri.

PLANINSKI TABOR NA SAVINSCAKIH POD SNEZNIKOM

Planinsko društvo v Ilirski Bistrici priredi dne 12. avgusta na Savinščakih pod Snežnikom planinski tabor, združen z odkritjem spominske plošče v snežniških gozdovih padlim borcem narodnoosvobodilne borbe.

Za prevoz iz Ilirske Bistrice do Savinščakov, kakor tudi za razvedrilo in okrepčilo, je preskrbljeno.

Vse ljubitelje planin vabimo na čim večjo udeležbo.

Strelske vaje edinic Trusta

Čete TRUST bodo imele strelske vaje na spodaj navedenih streliščih ob navedenem dnevu in času:

strelišče za puške na Bazovici: dnevno od 6. do 11. avgusta, od 7. do 18. ure;

strelišče na Opčinah: dnevno od 6. do 12. avgusta, od 7. do 18. ure;

strelišče na Malem Repnu, za infiltracijski tečaj: 6. avgusta od 13. do 23. ure.

Preiskava v zaprtem avtobusu

Na Trgu S. Giovanni, kjer naklada potnike za Lonjer in Katinaro avtobus proge «L» je predsnočnjim okrog devete nastal med potniki pravcati poplah, ker je nekdo nenadno ukazal zapreti dohode v vozilo in, kajpada, s takšnim glasom, da se nihče ni upal upirati. Bil je to neki policijski agent, ki se je po naključju mudil v bližini avtobusa in slišal, da je nekdo okraden.

V polnem avtobusu je namreč spreten žepar izmaknil denarnico 57-letnemu Antonu Malalanu, ki stanuje na Lonjerski cesti 126. Čim so bili potniki v avtobusu blokirani, se je pričela preiskava. Toda denarnico so našli na tleh in tako policija ni mogla nikogar dolžiti nepoštenosti. Listnica je bila vrnjena lastniku, vozilo je zopet krenilo po običajni poti, žepar pa si je menda pošteno oddahnil, zlasti še, ko je zvedel, da je hranil Malalan v denarnici poleg dokumentov le 180 lir.

ADEX-IZLETI

Na **zagrebški velesejem** ki se vrši od 15. do 30. septembra 1951.

Vpisovanje pri Adria-Express od 1. avgusta naprej.

ADEX-IZLETI

25. in 26. avgusta 1951 dvodnevni izlet v

1. Kobarid, Tolmin, Kanal in Sv. Lucijo
2. Novo Gorico in Sv. Goro
3. Poreč

26. avgusta enodnevni izlet v

Štanjel

Vpisovanje pri Adria-Express Ul. F. Severo 5-b, tel. 29-243 do 11. avgusta

IZ ISTRSKEGA OKROŽJA

VRNILI SO SE da bodo tu bolje živeli

Človek je tak, da rad sam preizkuša življenje na raznih krajih sveta. Koliko je bilo naših ljudi, ki so že pred deset in desetletji odšli — s trebuhom za kruhom kot so navadno govorili ljudje, da si bodo drugje s pridnostjo in varčnostjo pridobili malo od tistega bogastva, ki se po govoricah lahko doseže. Večinoma so bili grenko razočarani. Res da so dobili dela in zaposlitve, toda redek je bil tisti, ki je lahko kaj prištedil.

Taki ljudje so tudi pri nas in tudi drugod po svetu še danes. Piči jih muha po «boljšem» življenju in gredo drugam. Saj je prav, da sami preizkušajo, kako je po svetu.

V juniju in juliju se je vrnilo v Istrsko okrožje 21 ljudi, ki so pred časom pobegnili v Trst in Italijo. Med temi je bil tudi Ludvik Bassanese, rojen v Novi vasi, po poklicu kmet, ki je odšel v Trst v aprilu 1950. Ob vrnitvi je dejal: «Imel sem neznosno življenje, neprestano sem garal. Vrnil sem se, ker je tukaj boljše življenje».

Angel Martinčič, poljedelec iz Materade v bujskem okraju, je ob svoji vrnitvi izjavil, da v Italiji ni mogel živeti, ker mu je večkrat primanjkovalo celo kruha.

Elio Grassi, ribič iz Umaga, ki je pobegnil iz naše cone v začetku tega leta, je navedel kot vzrok svoje vrnitve, da je pri nas boljše življenje in da gospoda ne da živeti. Isto je povedal tudi Ivan Nežič, ki je prav tako ribič iz Umaga.

Iz Italije se je vrnilo v Izolo v juniju 9 ljudi, ki so vsi živeli dalj časa v Italiji. Med drugim so izjavili, da z nizkimi plačami, ki so jih prejemali, niso mogli živeti.

Nagrade vsem ki ujamejo ali uničijo morske pse in delfine

Poverjeništvo za ribarstvo pri okrajnem ljudskem odboru v Kopru je razpisalo pet denarnih nagrad, ki jih lahko dobijo tisti ribiči, ki bi ujeli in uničili morske pse in delfine. Kot znano, sta ta dva velika škodljivca ribolova in je poverjeništvo za ribolov v zaščito rib in namenom, da zmanjša škodo, ki jo povzročata, sklenilo, da razpiše te nagrade.

Prva nagrada je 2000 din, in sicer za ujetega morskega psa v dolžini nad 4 metre, druga nagrada je 1000 din za ujetega morskega psa v dolžini od 1 do 4 metre, tretja nagrada je 500 din za ujetega morskega psa v dolžini enega metra, četrta nagrada je 500 din za ujetega delfina do enega metra dolžine.

Ribič, ki ujame katerega koli od navedenih škodljivcev, ga pripelje na najbližji krajevni ljudski odbor, ki mu po ugotovitvi, da je res ujel škodljivca, izplača nagrado. Krajevni LO nato predloži račun o izplačani nagradi okrajnemu poverjeništvu za ribolov, katero mu nato povrne izplačani znesek.

Posvetovanje zadružnikov v Kopru

V zvezi z novimi odloki o prosti trgovini, ki so bili sprejeti prejšnji teden na zasedanju IOLO, je bilo včeraj v sejni dvorani okrajnega ljudskega odbora posvetovanje odgovornih za splošne kmetijske in kmečke obdelovalne zadruge. Na posvetovanju je bil navzoč tudi predsednik IOLO tov. Beltram, tajnik okrajnega komiteja KP, predstavnik izvoznega sadnega podjetja «Fructus» in odgovorni za okrožno trgovino.

Na posvetovanju, ki je trajalo nad pet ur, so se navzoči seznanili z vsemi podrobnostmi, kako bodo sedaj trgovali, kakšne olajšave bodo imeli člani KDZ, kako bodo uredili trgovino z inozemstvom in kaj bo treba napraviti za tiste zadruge, ki same niso dovolj močne, da bi lahko stopile v stike z inozemstvom. Pojasnjenih je bilo več nejasnih vprašanj in dana navodila manj razvitim zadrugam.

Nagradni natečaj za mladinske slikanice

Založba «LIPA» v Kopru razpisuje natečaj za najboljše večbarvne slikanice z besedilom ali brez njega, namenjene otrokom od 4. do 7. leta.

Za dve najboljši slikanici, ki ju bo izbral in ocenil poseben odbor, bo založba podelila nagrado, in sicer:

I. nagrada 15.000 din in II. nagrada 10.000 din.

Poleg nagrade prejme nagrajenec tudi običajni honorar. Založba bo odkupila še ostala dobra dela in si pridržuje pravico, da razpolaga z njimi.

Dela, ki naj bodo označena z geslom, v zaprti kuverti, in ki naj jim bo priložen naslov natečajnika, je treba poslati ravnateljstvu založbe «LIPA» v Kopru do 15. oktobra 1951.

Sprejem gluhih otrok v Zavod za gluhoneme v Portorožu

Ob pričetku šolskega leta 1951—52 se bodo na prošnje staršev ali njih namestnikov sprejemali v 1. razred v Zavod za gluho mladino v Portorožu gluhi otroci. Pogoji za sprejem so sledeči: 1. gluhost otroka ali tolika stopnja gluhote, da se ta ne more šolati v osnovni šoli in ne s sluhom naučiti govora; 2. izpolnjeno šesto leto starosti; 3. primerna telesna in duševna sposobnost za šolanje.

Od sprejema so izključeni neozdravljivo bolni in oni s težkimi telesnimi hibami.

Prošnji, katero je treba nasloviti do 1. septembra t. l. na zavod sam, je treba priložiti rojstni list, potrdilo o cepljenju koz, domovnico ter izkaz o premoženjskem stanju. Otroci, ki imajo pogoje za sprejem, bodo pred pričetkom šolskega leta pozvani še na preizkušnjo.

Pričetek pouka bo 10. septembra t. l.

Vsa nadaljnja navodila prejmejo starši pri vodstvu zavoda.

Ravnateljstvo Zavoda za gluho mladino Portorož

Z GORIŠKEGA

JAVNA DELA v goriški občini

Pred dnevi je skupina občinskih svetovalcev pregledala v spremstvu odbornika dr. Polesija, poverjenika za javna dela, javna dela, ki so v teku v naši občini. Ogledali so si postavljanje odtočnih cevi v Ul. Foscolo, popravilo prostora pri meji pred severno postajo, popravilo v vojni poškodovanih hiš na Solkanski cesti, zidanje novih hiš na zemljišču Ribi. Nato so si ogledali tudi Ul. Palladio, ki jo bodo razširili vzdolž poslopja nunskega zavoda, ter Ul. Ascoli, za katero imajo že dalj časa v načrtu razširitev in odstranitev treh hiš, ki so bile v vojni poškodovane in s svojimi že razpokanimi zidovi ogrožajo njihove stanovalce. Že neštetokrat so se prebivalci teh hiš po kratkem škripanju stropov in podov znašli v kleti ali pa v spodnjem nadstropju. Šele po takih primerih se je občina odločila, da jih bo popravila. Toda kdaj? Res je stanovanjska kriza velika in je problem izselitve v teh hišah bivajočih družin najtežji. Toda občina je dolžna napeti vse sile, da reši številne družine nestanega strahu in skrajno nehigienskih pogojev, v katerih živijo.

Iz Ul. Ascoli so svetovalci krenili po novi cesti Scondik in si ogledali zemljišče, na katerem bodo gradili hiše za občinske nameščence. Ogledali so si Podturen in Ul. Lunga, kjer postavljajo odtočne cevi, in Ul. Parcar, ki jo bodo razširili. Nato so pregledali tudi, kako napredujejo popravljalna dela v Kapucinski ulici in dela za razširitev Ul. Cipriani. Zanimali so se tudi za popravilo pregrajnega zida zavoda Lenassi in zvišanje poslopja ter za popravila dela v Ul. Ristori.

Potem ko so pregledali popravljeno cesto, ki pelje na Pevmski most in dela za razširitev Ul. Torriani, so obiskali zemljišče na Drevoredu XX. septembra, kjer bodo gradili tovarno za izdelke državnega monopola in Ul. Virgilio, kjer tudi menjujejo odtočne cevi. V Štandrežu so pregledali potek del pri asfaltiranju štandreške ceste in se zanimali za športno igrišče, ki ga nameravajo zgraditi na Rojcah. Ogledali so si nove hiše, ki jih ustanova Unarra - Casa zida v begunskem naselju. Nato so se vrnili v Gorico in ogledali potek dela pri zidanju poslopja INCIS na Travniku, ki je precej zaostalo, ker niso računali na urejevanje temeljev. Pri kopanju temeljev so naleteli na neštete predore, ki so vodili z grada v samostan, ki je bil tam še pred staro vojašnico. S tem so svetovalci zaključili obisk javnih del v teku. Vsa ostala dela nameravajo pregledati v bližnji prihodnosti.

Ko se bodo prihodnjič spravili na pot, priporočamo občinskim svetovalcem, da si ogledajo Ul. Brigata Etna ali po domače St. Mavrsko cesto, ki veže Solkansko cesto z Ul. Livada. Omenjena cesta, ki je sedaj podobna zvoženi in razriti poljski stezi, se po vojni še nihče ni dotaknil s popravilom. Od začetka do konca se na njej vrstijo luknja za luknjo vsake širokosti in globočine, ki se jim pešci in kolesarji komaj lahko izognejo ob lepem vremenu in podnevi. Kadar pa dežuje, je cesta ena sama mlaka, po kateri morajo tamkajšnji prebivalci dobesedno broditi, če hočejo na svoje domove.

Živinozdravniški vestnik

Živinozdravniški vestnik, ki ga je izdal pokrajinski živinozdravnik, beleži v drugi polovici preteklega julija en primer obolelosti živine na slinavki, ki se je pojavil v Doberdobu, in štiri primere obolelosti prašičev na rdečici, in sicer 1 v Koprivi, 3 pa v Krminu.

Zaneslo ga je s ceste

39-letni Calligaris Friderik iz Ronk, ki je uslužben na goriškem letališču kot motorist, se je včeraj proti večeru ponesrečil s svojim motornim kolesom v bližini letališča. Ko je privozil s precejšnjo hitrostjo iz nekega ovinka, ga je zaneslo v obcestni jarek. Rešilni avto Zelenega križa je takoj pripeljal ponesrečenca v mestno bolnišnico Brigata Pavia, kjer so ga obvezali in ugotovili, da si je pri padcu ranil desno ramo in dobil neznatne praske po vsem telesu. Ozdravel bo v 15 dneh.

Drobec stekla v nogi

Rešilni voz Zelenega križa je moral včeraj predpoldne v podgorsko predilnico po 21-letno delavko Marega Marijo iz Gradiške, da bi jo pripeljal v bolnišnico Brigata Pavia. Maregova je kot običajno sedela pri svojem stroju. Imela je v rokah slučajno neko steklenico, ki ji je po neprevidnosti padla na tla. Drobec steklenice ji je globoko ranil desno nogo. V bolnišnici so ji zdravniki nudili takojšnjo pomoč, tako da je Maregova lahko takoj odšla domov.

Ocenili so škodo, ki jo je povzročila nedeljska nevihta

Nevihta s točo, ki je bila v nedeljo zjutraj, je povzročila veliko škodo na poljih, zlasti v Krminski občini, v Dolenjah in Koprivi. Izvedenci Pokrajinskega inšpektorata za poljedelstvo so ugotovili, da je v krminski okolici toča uničila polovico vinskega pridelka, 15 odstotkov koruze in sadja, v občini Kopriva 50 odstotkov grozdja in 15 odstotkov koruze. V Dolenjah pa 60 odstotkov grozdja in 30 odstotkov koruze. Škoda, ki so jo do sedaj ugotovili, znaša približno 15 milijonov lir.

Zlomila si je nogo pri pospravljanju

Včeraj popoldne so pripeljali v mestno bolnišnico Brigata Pavia 50-letno Bertoni Angelo iz Romansa, ki se je bila ponesrečila doma. Ko je pospravljala po kuhinji, se ji je spotaknilo in je težko padla na tla. V bolnišnici so zdravniki po pregledu ugotovili, da si je Bertonijeva pri padcu zlomila desno nogo. Ozdravela bo v 40 dneh.

Tovarna upognjenega pohištva DUPLICE PRI KAMNIKU

nudi celotni trgovski mreži, ustanovam in podjetjem po najnižji prosto formirani ceni:

stole vseh vrst • restavracijske, gostilniške, sobne in šolske • vrtno pohištvo • zložljive vrtne stole in mize • sobno pohištvo • družinske in samske spalnice oreh. furnirane •

Vzorci so na vpogled v podjetju, kjer sprejemajo osebna in pismena naročila

Zakaj zahtevamo tržaški Slovenci samostojno šolsko upravo

Na narodni tvornosti tržaških Slovencev je šolstvo ena izmed najbolj bolečih ran, da celo najbolj boleča rana, ker preko njega drži široka pot raznarodovanja in dejanskega narodnega umiranja. Ni torej nič čudnega, da se vračamo k njej tudi v času, ko so vrata šolskih učilnic zaprta in ko navidezno ta rana ne skeli. Je pa to tudi naša najgloblja in najstarejša rana, ki sega preko časovnega razpona enega celega stoletja.

Na njej je cela vrsta zgodovinskih razrez. Prva se je napravila 1842 leta, ko je tržaški cesarski namestnik grof Stadion dosegel pri vladi na Dunaju, da je dobilo tržaško mesto italijanske šole. Samo ob sebi je razumljivo, da se za slovenske šole ni potegoval. Vplivi pa, pod katerimi so tržaški Italijani tedaj prišli do svojih šol, so pogojeni v moči italijanskega meščanstva in v prednostih, ki jih je imelo že po samem avstrijskem volilnem sistemu. Pa to je za nas važno le toliko, kolikor nam odseva zgodovinsko krivico, po kateri smo bili v mestu obsojeni na narodno umiranje in smrt. Tisoči in tisoči primerov nam to odražajo. Če pa bi vsakega posebej razčlenili in raziskali njegove vzroke, bi videli, da gre po večini za ljudi, ki so prišli v mesto z dežele, torej iz čisto slovenskega zaledja. Raznarodovanje se je pričelo že pri njih samih in sicer največ po otrocih, ki so jih morali vpisati v italijansko šolo. Njeno miselnost so potem otroci prinašali domov. Bila jim je osnova za zasmehovanje jezika, v katerem sta govorila oče in mati. Zanje je bil «quel slavo bastardo» jezik dekel in hlapcev, jezik ljudi, ki so se jih sramovali. Zato sta tudi oče in mati morala pričeti govoriti samo med seboj, ko otrok ni bilo zraven. Tem je bila največja žalitev, ko jih je kdo spomnil, da niso čistokrvni Italijani.

Naš narod na Tržaškem je stiskal dvojni precep: eden od severa, drugi od zahoda. V tem dvojnem precepu pa je bil slovenski šoli odmerjen prostor le v okolici. Uradno poročilo iz 1846 leta pravi namreč, naj bo jezik na okoliških šolah slovenski. Tu ga je Avstrija uradno uvedla že iz svojega golega kategoričnega imperativa, delitve in vladanja. Tu tudi italijanskemu meščanstvu ni bil nevaren, vsaj v toliki meri ne kot v mestu, kjer bi se preko slovenskih šol uveljavil slovenski živelj ter se razvil v nezaželenega tekmeca v trgovini, industriji, obrti in pri boljših donosnejših službah. Slovenci naj bi ostali to, kar so bili; obdelovali naj bi okoliško zemljo na mandrijah, služili naj bi za težave v luki, za strokovno neusposobljene delavce.

Pod neposrednim vplivom revolucionarnega 1948 leta, ko je val revolucije zamajal temelje dunajskih samodržcev, je tudi gospoda na tržaškem magistratu morala zavzeti do slovenskega jezika nekoliko drugačno stališče. V dekretu 7445, s katerim razpisuje učiteljsko mesto v starem mestu, zahteva **znanje italijanskega in slovenskega jezika.** Tako tudi dve leti pozneje — 1850, ko razpisuje učiteljsko mesto na Aquedottu, zahteva poleg italijanščine in nemščine **predvsem slovenski jezik.** Čim pa je bila revolucija z bajoneti zadušena in so dunajski samodržci zopet začutili pod nogami trdna tla, se je tudi tržaški magistrat vklenil v okostenele okove svojega trinoštva. Zopet je skušal uveljaviti svojo gospodarnost nad Slovenci in se poslužil tistega toliko preizkušenega in dobrega recepta proti slovenskemu delu prebivalstva, začenši pri njegovih šolah.

Leta 1861. je nastala druga zgodovinska razreza na rani našega šolstva. Na seji tržaškega deželnega zbora dne 22. aprila so italijanski poslanci glasovali za to, da naj bo na javnih šolah italijanski pouk. Dunajska vlada njihovega glasovanja sicer ni potrdila. Vendar glasovanje je bilo tu, sicer kot nepotrebno, vendar delujoče dejstvo. Da se je v vsakdanji živi praksi lahko uveljalo, je pripomoglo tudi to, da Trst ni imel deželnega šolskega načrta. To je predstavljalo med magistratom in vlado stalno sporno točko. Magistrat je pripravil svoj načrt za deželni šolski zakon, vlada je pripravila svojega. Magistrat ni hotel sprejeti vladnega, vlada ne magistratovega in tako je to vprašanje nekje obviselo. Med tem so tudi tržaški Slovenci pričeli vse bolj razumevati pomen slovenske šole, in ne zgolj v šolskem okviru, temveč daleč preko tega okvira v vsem javnem in osebnem življenju. Začutili so njegovo kulturno in ekonomsko osnovo. Zato so od magistrata in cesarskega namestništva pričeli zahtevati slovensko šolo v mestu. Toda 1884 leta sta magistrat in namestništvo odbila njihovo prošnjo. Magistrat je to opravičil s svojim znanim stališčem, da slovenska šola ne sme jemati mestu italijanskega značaja. Namestništvo se je opiralo na to, da predstavlja Trst z okolico en sam šolski okraj. Ker so slovenske šole v tržaški okolici, so torej v tržaškem šolskem okrožju. Nekaj let za tem — 1891 — je bila iz istih vzrokov odbita tudi druga prošnja, in to je pripeljalo do pritožbe na ministrstvo. Prošnjo slovenskih staršev je sestavil pokojni dr. Gregorin in jo podkrepil s tehtnimi številkami. Najbolj nas presenečajo sledeče: Italijani so imeli v mestu 12 osnovnih šol. Med njimi tri 8 razredne šole, ki so bile po svojem značaju meščanske šole, in to po načelu, ki je za mestne otroke določalo, da morajo dovršiti vsaj osemrazredno šolo.

V okolici je bilo deset slovenskih štirirazrednih osnovnih šol s šestletnim poukom in kmetijsko nadaljevalno šolo. Tako značaj kot višina izobrazbe sta torej bila točno odmerjena in kdor je strmel za višjim znanjem preko teh začrtanih mer, je moral v italijansko šolo in v njeno vplivno območje. Naravno je pa, da to ni moglo več delovati s tisto magično, sugestivno silo kot v tistih primerih, ko je otrok vsrkaval vase od prvega zarreda dalje miselnost in duh italijanske šole.

Vzporedno z zahtevo po slovenski osnovni šoli v središču mesta so šle tudi zahteve po srednjih in višjih šolah, po vseh tistih šolah, kjer bi se slovenski človek usposobil, da v javnem življenju zavzame tisto mesto, ki mu pripada po naravnih in človeških postavkah in po njegovi zgodovinski zakoreninjenosti na tej zemlji, ki je njegova domovina. In karkoli je v tem pravcu dosegel do 1918 leta, ko je razpadlo staro avstrijsko cesarstvo, je dosegel s svojo uporno, žilavo borbo.

Ko smo prestali dobo črnega suženjstva dvojne Italije: liberalne in Mussolinijeve, so se slovenski otroci vrnili v slovenske šole. Popravljena je bila tista najbolj groba, genocidna krivica, ki jo je nad našim narodom zakrivila obojna Italija. Toda popravljena ni še vsa krivica. Še jo čutiš, kako plava nad slovensko šolo, kako se dotika njenih temeljev, kako se zajeda vanjo s svojo neprestano grožnjo. Ni potrebno, da se vprašaš po vzrokih, ko pa so tako preprosti in vidni. Dokler ne bo slovenska šola pravno izenačena z italijansko šolo, dokler bo v odnosu do nje na nekem drugotnem mestu, bo ta krivica vedno živela. Iz sebe pa bo stezala tipalke, da bi z njimi dušila, če že ravno ne udušila slovensko šolo.

Vzroki za to so eni in isti, kot so bili pred davnimi desetletji, ko so se naši očetje morali zagrizti v boj, da bi njihovi otroci imeli svoje šole, ki bi jim odprle pot do lažjega kruha, kot je težaški. Časi pa niso isti: ti so se neizmerno spremenili v dobi dveh svetovnih vojn in revolucionarnih podvigov zasužnjenih narodov. Zarisali so svoje neizbrisne sledove v človeka, v njegovo pojmovanje, v vest naprednega človeštva.

Njeno zrcalo je danes Organizacija združenih narodov. Vanj se ozirajo vsi, ki iščejo pravice. V njem se odraža obraz vseh, ki pravice dajejo. Neizprosna je in pravična kot tudi mora biti, če hoče nositi to sveto, vzvišeno ime. Tržaški Slovenci pa ne zahtevamo zase drugega kot, da bi se to ime prilikovalo tudi na slovenskem šolstvu.

To, da nima slovensko šolstvo svoje lastne samouprave je nova zgodovinska zareza na sto let stari rani. Nova in tembolj bridka za današnje čase, ko bi moral biti človek, kot posameznik in kot član narodne skupnosti nad vsem. Zato je vendar krvavel, v to je veroval, ko je umiral in mu je bila zaradi te vere lažja smrt.

H koncu samo še to: Tržaški Slovenec se temu krvnemu davku, ki ga je terjal napredek, ni izognil. Ni izognil zato, ker hoče živeti na svoji zemlji.

M. S.

Za Pečnikom Serajnik

Pred dvema mesecema je umrl župan koroškega mesta Beljaka Viktor Petschnik. Kot socialist je moral za časa avstrofašizma in nacizma prestati mnogo preganjanja. Po zlomu fašizma se je vrnil v Beljak, kjer so ga imenovali za upravitelja občine in pozneje izvolili za župana. Pri volitvah novembra je bil na listi socialistične stranke izvoljen za državnega poslanca.

Pred kratkim pa je Beljak dobil novega župana v osebi socialističnega prezidenta koroškega deželnega zbora Jakoba Sereinigga. Novi župan se je rodil v Veliki vesi pri St. Jakobu v Rožu in se je že od svojih mladih let odločno boril za pravice delovnega ljudstva.

Naj bo kakorkoli kar se tiče narodnosti obeh županov, vendar je res, da sta priimka tako pokojnega kot sedanjega župana lepa slovenska koroška priimka: Pečnik in Serajnik.

Namestnik deželnega glavarja Ferlitsch je šel na večtedensko študijsko potovanje v Ameriko, kjer bo z drugimi udeleženci gost tamkajšnjih kmetijskih vrhovnih organizacij. Iz Koroške je s Ferlitschem odpotoval tudi prezident Koroške kmetijske zbornice Herman Gruber.

Umetno opraševanje - prenašanje cvetnega prahu s cvetov ene vrste jablan na cvete druge vrste.

LETOS JE BILA V BELJAKU ŽE TRETJIČ

“BELJAŠKA RAZSTAVA - na meji treh dežel„

Beljaškemu Obrtnemu društvu je v vztrajnem, neutrudnem in načrtnem delu uspelo, da je dvignilo «Beljaško razstavo — na meji treh dežel» v treh letih na višino reprezentativne razstave gospodarskih uspehov na Koroškem.

Kdor je imel v poletju 1950 priložnost, da si je razstavo ogledal, se je nagibal k mnenju, da je razstava dosegla svoj višek, ki ga ni mogoče prekoračiti. Toda izkazalo se je, da so v nezmanjšani meri dotakale prijave razstavljalcev k tej pomembni razstavi gospodarstva na meji treh dežel.

Nalogi, nadalje utrjevati in poglabljati vezi med avstrijskim ter posebno koroškim gospodarstvom in gospodarstvom sosednih držav, Italije in Jugoslavije, je služila tudi letos že tretjič razstava v Beljaku «Beljaška razstava — na meji treh dežel» v času od 28. julija do 5. avgusta. Prizadevanju razstavnega vodstva se je posrečilo, da je beljaška občina z razumevanjem dala na razpolago prostore. Kupci in interesenti iz vseh področij koroškega in inozemskega gospodarstva naših sosednih držav, Italije in Jugoslavije in prvič tudi iz Nemčije, so se lahko prepričali o zmogljivosti avstrijske industrije in posebno še koroške obrti, ki lahko zaznamuje nadaljnji upoštevanja vreden napredek.

Letošnja razstava, ki je tvorila zaokrožen razstavni kompleks, je bila razporejena v središču mesta, v državni obrtni in glavni šoli. Preudarno organizacijsko vodstvo, v izkušenih rokah je predvidelo smotrno porazdelitev posameznih razstavnih strok. Na razstavnem prostoru v glavni šoli so bili razstavljeni tekstilni izdelki industrije za obleko, preproge, perilo, klobuki, ženski okraski in volna, nadalje luksuzni artikli, kakor lišp, zlatnina, keramika, steklo, galanterije in igrače, športne potrebščine, potrebščine za potovanje, parfumi, otroški vozički, proizvodnja prehrambe, kakor kompaktna in tekoča prehrambena sredstva, drože, kosmetika itd., nadalje na prostem orodje, stroji, vozila, foto artikli, optika kakor različne potrebščine za gradbeno industrijo, kmetijstvo in pokušnja vina.

V razstavnih prostorih obrtne šole je bila poleg kolektivne razstave italijanske province Vidma, Gorice in Slovenije, ki so razstavljale tipične izdelke svojih dežel, razstava pisarniških oprem in pisarniških potrebščin, izdelki oprave, dekoracije, artikli za gospodinjstvo, usnje, čevlji, radio, priprave za elektriko in razsvetljavo, šivalni stroji, pralni stroji, pisalni stroji, papir, knjižni trg, kemikalije, čistila itd.

Pogoji za eksportne zveze, katerih upostavitev je ena izmed glavnih nalog razstave, so z vrsto ukrepov za pospeševanje eksporta brez dvoma zagotovljeni. Postopoma in po uvidevnih gospodarskih politikih, izvedeno izenačenje na stopnjo svetovnih tržnih cen postavlja avstrijsko proizvodnjo pred nove težke naloge. Smotrno dviganje kvalitete, kakor znižanje cen po štednji in načrtni organizaciji bo po enakih cenah avstrijski proizvodnji spet zagotovilo njeno prednost na svetovnem trgu. K temu bodo že objavljeni, oziroma neposredni predstoječi ukrepi, brez dvoma ugodno vplivali.

Udeležba sosednih držav, Italije in Jugoslavije, kakor Nemčije s svojimi kolektivnimi razstavami ter pomembno število avstrijskih razstavljalcev, kakor pričakovani obisk številnih inozemskih interesentov, je dalo letošnji beljaški razstavi spet mednarodni značaj. Že tedne pred razstavo se je število prijavljenih razstavljalcev nasproti lanskemu letu znatno zvišalo. Iz tega dejstva sledi, da beljaška razstava, ki si lahko lasti že gotovo tradicijo, iz trgovskega gledanja in udeležbo v letošnjem letu stremi za razširjenem prodajalnih možnosti.

Za beljaško razstavo pomeni visoko število razstavljalcev spoznanje, da pripada prireditvi sami in mestu Beljaku na križišču važnih prometnih linij in starodavnih trgovskih poti in s tem v zvezi izredno ugodna prometnopolitična lega, važna naloga, namreč: postati avstrijska vrata na jug.

Ob razstavnih dneh je v Beljaku bivajočim obiskovalcem od blizu in daleč ne samo mesto in okolica s svojo priznano naravno lepoto napravila ugoden vtis, temveč doprineslo dokaz, da so obnovitvena dela v vojni težko preizkušenega mesta Beljaka skoraj zaključena.

Mesto ob obrežjih Drave, ob trikotju treh držav — Avstrije, Jugoslavije in Italije — je kazalo te dneve tudi na zunaj vidno znamenje razstave. Zastave in veliki transparenti v nacionalnih barvah Avstrije, Jugoslavije in Italije so opozarjali na vseh pomembnejših točkah beljaških cest, predvsem pred glavnim kolodvorom in ob razstavnem prostoru, na njeno mednarodno pomembnost, ki je bila letos še obsežnejša kakor lani.

(Po «Slovenskem vestniku»)

Kako skrbijo na Angleškem za izboljšanje kakovosti sadja

Britanska sadna industrija, ki je bila v drugi svetovni vojni občutno prizadeta, se je že znatno izboljšala.

Najhuje je bilo prizadeto jagodje. Površina nasadov rdečih jagod in malin je padla skoro na polovico deloma zato, ker so zemljo potrebovali za bolj koristne pridelke, deloma pa zato, ker so se v nasadih pojavile razne bolezni, zaradi katerih se je pridelek zmanjšal. Britanski kmetovalci pa so si kljub temu prizadevali, da bi si priskrbeli zdrave nasade jagod, ribezlja in malin. Sedaj že žanjejo sadove svojega truda. Leta 1948, to je začnje leto, za katero so na razpolago statistični podatki, je bil pridelek malin v Angliji in Walesu dvakrat tako velik kot leta 1946, pridelek jagod pa se je dvignil od 18.000 ton na 26.400. Skupni pridelek jagodja pa se je v primeri z letom 1946 dvignil od 42.300 ton na 71.600.

Ta uspeh je pripisati bolj zdravim in kakovostno boljšim nasadom kot pa povečanju posajene površine. Vendar pa se površina nasadov veča vzporedno z njihovim izboljšanjem.

Velika Britanija lahko krije z domačim pridelkom ribezlja vse svoje potrebe in sedaj ga namerava tudi izvažati. Med vojno so v Veliki Britaniji spoznali visoko hranilno vrednost ribezlja in ker je tako bogat na raznih vitaminih, so ga začeli uporabljati za vkuhavanje mezge, ki je primerna zlasti za otroke.

Pridelek kosmulj trenutno ni mnogo večji kot je bil leta 1946.

V primeri jabolk in hrušk pa je stvar popolnoma drugačna. Sadnega drevja ni tako lahko nadomestiti kot grmičevja. Med vojno je v Veliki Britaniji trpela zlasti kakovost sadja. Uvoz sadja je skoraj popolnoma odpadel, saj bi te pošiljke zavzemale preveč dragocenega ladijskega prostora, in zato so na domačem tržišču lahko prodali vse sadje, ki so ga pridelali. Zaradi občutnega pomanjkanja so morali prodajati sadje po strogo določenih cenah. Tudi sadje najslabše kakovosti je šlo dobro v denar in zaradi tega se ni nihče trudil, da bi sadje izbiral in najboljše prodajal posebej. Ena izmed najvažnejših ovir, ki jo trenutno občutijo pridelovalci sadja, je pomanjkanje lesa, ki onemogoča izdelavo sadnih zabojčkov, ki bi jih ne bilo treba vračati.

Vendar pa se razmere naglo izboljšujejo. Pridelovalci sadja so pred nedavnim ustanovili na zadružni podlagi posebne postaje za odpošiljanje sadja, od katerih stane vsaka posamezna od 30 do 75.000 funtov šterlingov. Prav tako so v Veliki Britaniji povečali tudi skladišča za sadje in trenutno se ukvarjajo z načrti, da bi povečali nasade plemenitih vrst jabolk, hrušk in češpelj.

V kolikor zadeva tehnična izboljšanja stremijo zlasti za tem, da bo zemlja sadovnjakov vsaj v prvih 12 letih namenjena izključno sadnemu drevju. Šele potem zemljo posejejo s travo, ki jo redno kosijo. Ta način omogoči, da točno vedo, koliko dušika potrebuje sadno drevje, poleg tega pa vpliva tudi na lepo barvo in boljšo kakovost pridelka.

JABOLKA BREZ OLUPKA

S posebnim zanimanjem sledijo kmetovalci tudi poizkusom, ki jih delajo s hormoni. Ena izmed možnosti, ki jih nudijo hormoni, je ta, da omogoča pridelovanje jabolk brez lupin. To so odkrili po golem naključju pri zanimivem primeru, ki se je dogodil pri poskusni postaji v Long Ashtonu. Na jablane, ki so komaj nastavile sadeže, je padla slana. Običajno bi bili vsi ti sadeži odpadli. Ko so jih pa poškropili z neko hormonsko raztopino, sadeži niso odpadli, ampak so se razvili v dobra jabolka, ki so bila samo nekoliko drobnejša kot po navadi. Poleg tega so imela ta jabolka zanimivo značilnost, da so bila skoraj popolnoma brez olupka. Mnogo kmetovalcev uporabljajo hormonske raztopine, da preprečijo odpadanje jabolk še preden so zrela. Drevje poškropijo s hormonsko raztopino v juniju, ko običajno začne odpadati odvišno sadje. Narava si namreč tako pomaga, da se sadno drevje razbremeni prevelike teže. Če pa letina ni dobra, je kmetovalcem mnogo na tem, da drevo obdrži čim več sadežev in zdi se, da bo pravočasno škropljenje s hormonskimi raztopinami pomagalo doseči ta namen.

Zaradi nezanesljivega britanskega podnebja so sadne letine zelo različne in zato nam tudi statistični podatki ne morejo nuditi točne slike. Zanimivo pa je, da so bile letine jabolk, hrušk in češpelj po vojni zelo obilne, kar upravičeno pripisujejo dobremu in smotrnemu obdelovanju sadovnjakov, kakor tudi ugodnemu vremenu.

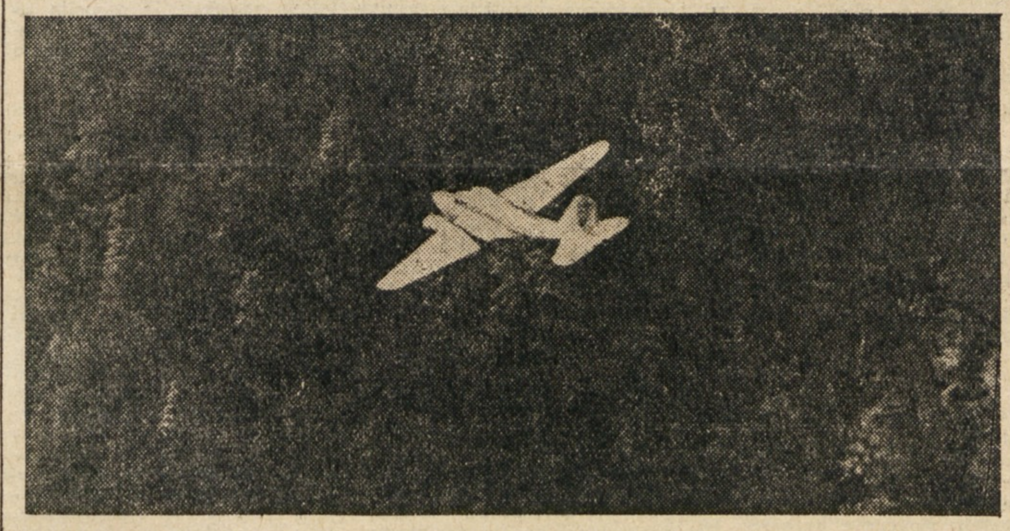

Letalo, ki leti nizko nad nepreglednimi smrekovimi gozdovi, pušča za seboj pramen strupenih hlapov, ki bodo uničili škodljivega smrekovega črva in tako obvarovali smreke pred resno nevarnostjo, ki jih ograža.

Tudi v Bosni tovarna avtomobilov

Ob naslonitvi na hitro se razvijajoče črno metalurgijo se je v Bosni in Hercegovini začela razvijati tudi strojna industrija. V tej republiki pred osvoboditvijo niso imeli nobenega podjetja te stroke. Prva podjetja strojegradnje so nastala v letih 1947—50 ko so investirali 168 milijonov din, pravi razvoj strojegradnje pa se je začel šele letos, ko je bilo za kapitalno graditev v ta namen določenih 450 milijonov dinarjev.

Najpomembnejše podjetje strojegradnje v Bosni in Hercegovini bo velika *tovarna avtomobilov «Trudbenik»* v bližini Doboja. V prvih že zgrajenih objektih te tovarne izdelujejo sedaj posamezne avtomobilske dele, hkrati pa gradijo nove objekte in računajo, da bo nova velika tovarna prihodnje leto začela izdelovati tovorne avtomobile. S to tovarno avtomobilov je tesno povezana nova *tovarna avtomobilskega pribora v Brčkem*, ki sedaj izdeluje le nekatere dele, čez leto dni pa bo izdelovala najrazličnejši pribor za našo industrijo avtomobilov in traktorjev. Tehnološki proces za proizvodnjo sedaj pripravljajo v «Mašinoprojektu» v Beogradu. V Sarajevu bodo razširili kovinsko podjetje «Pionir», ki bo izdelovalo avtomobilske karoserije in razne dele motornih vozil. Za generalni remont avtomobilov pa so letos ustanovili tri večja podjetja v Sarajevu, Mostaru in Travniku.

Drugo važno podjetje strojne industrije, ki ga grade v tej republiki, je *tovarna telekomunikacijskih naprav v Trebinju*, v Banjaluki pa bodo v kratkem začeli graditi *tovarno električnih transformatorjev*. Razširili bodo tudi tovarno strojev za obdelovanje lesa, železnih konstrukcij in vijakov v Stupu pri Sarajevu, ki bo začela izdelovati rudarske stroje in bo dobila livarno za strojni in elektrojekleni liv. Enako bodo povečali tovarne gradbenih strojev «Jelšingrad» v Banjaluki, ki bo začela izdelovati centrifugalne črpalke za visok pritisk in druge stroje. Tu sedaj povečujejo livarno, ki bo dobila še elektropeč za jeklo. Večja so tudi gradbena dela za razširjenje tovarne kmetijskih strojev in naprav v Tuzli, ki je začelo obratovati lani. Tu bodo razširili livarno in druge objekte. Ta tovarna je določena, da bo izdelovala tudi traktorje.

Odmevi sklicanja konference za mir

Konferenca bo v Zagrebu

Pobudo, ki jo je dal Nacionalni komite Jugoslavije za obrambo miru za sklicanje mednarodnega zborovanja predstavnikov organizacij, ki se trudijo za mir, kakor tudi uglednih predstavnikov javnega življenja, je svojčas zabeležil ves svetovni tisk. Ni pa ostalo samo pri tem, da so to pobudo zabeležili, marveč so začeli hkrati z njo živo komentirati vse napore, ki jih daje Jugoslavija za ohranitev miru. Za predvideno mednarodno zborovanje za mir v Zagrebu so se začeli zanimati ugledni javni delavci, ki so toplo pozdravili jugoslovansko pobudo ter dnevni red kongresa.

Ameriški javni delavec Ira Arthur Hirschman, ustanovitelj in predsednik radiotelevizijskega omrežja «Metropolitan Broadcasting and Television Incorporation», je pozdravil pobudo za sklicanje konference v Zagrebu in med drugim izjavil: «Vsaka konferenca, katere cilj je varovanje interesov miru, je koristna in dobrodošla. Zlasti konferenca v Zagrebu je važna sama po sebi, saj bo v državi, kjer so partizani pokazali svetu, da se fašizmu mora in more nuditi odpor in da mu je bil tudi dan. Človeštvo je nad vsemi narodi — pravi Hirschman — in v velikem valu dviganja glasov proti zatiranju, ki se širi na svetu, je duh jugoslovanskega ljudstva ena gonilnih sil.»

Bilten zahodnonemške krščansko-demokratske unije «Deutschland Union Dienst» pa je sredi minulega meseca med drugim takole komentiral pobudo za sklicanje konference v Zagrebu: «Za majhno državo, ki na svojih mejah občuti grožnje dobro oborožene države, mora biti mir glavni temelj, resnični mir, ne pa oboroženi mir, ki neznosno obtežuje slabe države in jim onemogoča, da bi razvile svoje proizvajalne sile. S tega razumljivega stališča izhaja Jugoslavija, ki je povabila tudi predstavnike zahodnega sveta na konferenco v Zagrebu.» V komentarju je dalje rečeno, da je postal jugoslovanski Nacionalni komite za obrambo miru aktiven predvsem zato, da «bi se propagandistični, psevdomirovni organizaciji upirala resnično miroljubna skupnost».

Pobudo za zagrebški kongres je pozdravil prav tako zahodnonemški socialnodemokratski informativni bilten, ki je navedel tudi že več uglednih oseb nemškega javnega in kulturnega življenja, ki se nameravajo udeležiti te mednarodne konference. V istem smislu so objavili in komentirali vesti o konferenci za obrambo miru tudi «Frankfurter Allgemeine Zeitung» ter drugi zahodnonemški časopisi.

Predsednik organizacije bivših ameriških bojevnikov «American Veteran Comity», izdajatelj in urednik vplivnega ameriškega liberalnega tednika «New Republic» Michel Straight je prav tako toplo pozdravil zamisel o konferenci za mir in neodvisnost, ki bo v Zagrebu. V svojem pozdravu pravi, da je «postala Jugoslavija danes ključ Evrope in da je od njene neodvisnosti odvisen mir v Evropi. Konferenca za mir in neodvisnost, ki jo je sklical jugoslovanski nacionalni odbor za obrambo miru — pravi Straight — je izreden napor za krepitev solidarnosti in razumevanja med svobodnimi narodi. Dnevni red konference je razumen in daje svobodnim narodom priložnost, da dosežejo vrhunec politične enotnosti navzlic medsebojnim kulturnim in socialnim razlikam. Konferenca lahko veliko prispeva k preprečevanju napadalnosti, ki grozi narodom po vsem svetu.»

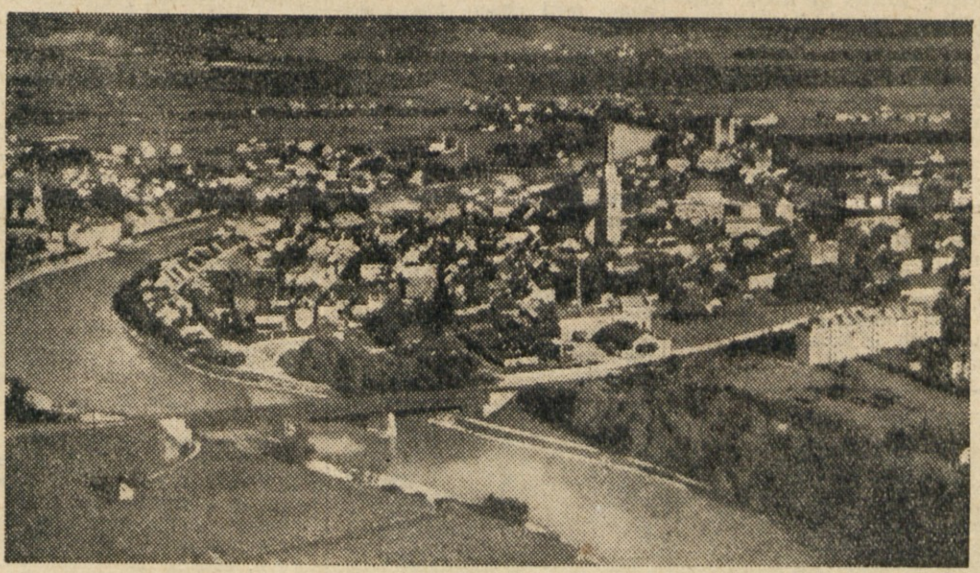

POGLED NA BELJAK

V Mariboru klet za 1.600.000 l vina

ŠTAJERSKA VINA IZVAŽAJO CELO V ZDA

Med obema vojnama se je naselilo v Mariboru in okolici precej Slovencev iz Primorja. Medtem ko jih je mnogo ostalo še tam tudi po zadnji vojni, pa se je marsikateri vrnil v domače kraje. Vendar se življenja v Mariboru vsakdo rad spominja in zanima ga, kaj je tam novega. Te dni smo čitali poročilo o mariborski Vinarski zadrugi, ki ga prinašamo tudi za naše čitatelje (predvsem za tiste, ki se spominjajo prijetnosti «vinotočev pod vejo» v mariborski okolici).

Lani je Vinarska zadruga v Mariboru odkupila rekordno količino milijon 300.000 litrov vina. Od tega so okrog 90 odst. izvozili na Švedsko, Finsko, Nizozemsko, Dansko in v ZDA. Za izvoženo vino vinarska zadruga doslej ni prejela nobenih pritožb, temveč so iz mnogih evropskih mest prispele čestitke in pisma, v katerih vinski strokovnjaki hvalijo kakovost naših vin. Na mnogih velesejmih v Chicagu, Londonu, Montevideju, Frankfurtu in v Gradcu je slovensko vino zavzelo prvo mesto pred znanim porenskim in francoskim vinom.

Zaradi velikega dotoka novih članov je zadruga posvetila posebno pozornost ureditvi in razširitvi svojega kletarstva. Zadruga je povečala zmogljivost vinskega skladišča za nad 300 odst. V klet, dolgo 250 metrov, lahko vkletijo 1,600.000 litrov vina. Opremljena je z raznimi sodobnimi napravami za pretakanje vina, z velikim dvigalom za prenašanje sodov in z drugo mehanizacijo, ki olajšuje delo. Zgradili so tudi 19 cistern, od katerih samo dve lahko sprejmeta okrog 140.000 litrov vina. Sedaj pripravljajo nove prostore za pranje, polnjenje in pakiranje steklenic.

Tudi letos je vinarska zadruga pričela pripravljati skladišča, ogromne sode in cisterne, da bi tudi to jesen prevzela od svojih članov nad milijon litrov mošta. Mariborska vinarska zadruga se vsako leto pojavi na svetovnih tržiščih kot izvoznik večjih količin prvorazrednega vina iz severnovzhodnega dela Slovenije. Samo v petih povojnih letih je izvozila in prodala v tujino nad 4 milijone litrov vina.

Vse vino iz severnovzhodnega dela Slovenije prevzema zadruga od 1000 svojih članov, zasebnih proizvajalcev in od 30 vinarskih in kmečkih delovnih zadrug.

Da bi dobili odlične vrste vina za izvoz, strokovnjaki vinarske zadruge v svojem laboratoriju sortirajo in tipizirajo novo vino, opravljajo gradiranje in pretakanje. Po končani kemični analizi vino napolnijo v steklenice in sode ter ga pripravijo za izvoz. Za izvoženo vino lastniki lahko prejmejo predujem, medtem ko šele po končani kemični analizi vina in ugotovitvi njegove kakovosti dobijo končno izplačilo. Tak način izplačevanja zadružnikov se je zelo obnesel, ker je vsak zadružnik zainteresiran, da čim bolje obdela svoje vinograde.

Razen prevzemanja in nege vina sodeluje Vinarska zadruga tudi z Institutom za vinarstvo in vinogradništvo v Mariboru. Zadružnikom pomaga pri obnovi in urejanju novih vinogradov. Za člane prireja razna predavanja iz vinogradništva ter množične izlete v druge zadruge. Lani je vinarska zadruga s pravilnim in umnim gospodarjenjem dosegla 2,615.000 din čistega dobička. Zadružniki so na svojem letnem občnem zboru sklenili, da bodo ta znesek uporabili za ureditev zadružnih domov, obnovo vinogradov, otroških vrtcev in poživitev kulturno prosvetnega dela.

Z vestnostjo pri izvozu bo Vinarska zadruga v Mariboru lahko uvozila še mnogo modernih naprav, ki bodo olajšale delo zadružnikom.

Zakasneli nevtroni

Pri obstreljevanju najtežjih elementov n. pr. urana z nevtroni se njih jedra razcepijo v dva približno enaka dela, katera predstavljajo izotope elementov v sredini periodnega sestava z vrstnimi številkami od 34 do 57. Po večini so ti razcepni deli radioaktivni in razpadajo dalje, tako da oddajajo elektrone. Ker pa je relativno število nevtronov pri najtežjih jedrih precej večje kot pri lahkih v sredini periodnega sestava, dobimo pri takih cepitvah vedno odvišne nevtrone.

Pri obstreljevanju U 235 s počasnimi nevtroni se je pokazalo še nekaj posebnega. Poleg nevtronov, ki odletijo pri cepitvi sami, odletavajo nevtroni še potem, ko je obsevanje že končano. Odkod so ti nevtroni, ali iz urana ali iz razcepnih produktov? Da so ti nevtroni po nastanku različni od nevtronov, ki nastanejo pri sami cepitvi, je jasno, ker je čas jedrnih cepitev krajši kot 10—12 sekunde, zakasnele nevtrone pa so opazovali še več minut po prenehanju obstreljevanja. Problem je bil sledeč: v teku ene minute je bilo treba s kvalitativno kemijsko analizo ugotoviti enega ali dva izmed skoro 30 elementov, ki nastanejo lahko pri cepitvi urana in izmeriti njegovo razpolovno dobo. Torej precej huda zadeva.

Prvi del poizkusov je potekal tako, da so raztopino uraninega nitrata $UO_2 (NO_3)_2$ obstreljevali z nevtroni. Ko so izključili ciklotron, so šteli s posebnim števcem število nevtronov v odvisnosti od časa, kar je dalo razpolovne dobe zakasnelih nevtronov. Sedaj je bilo treba še kemijsko ugotoviti, katerim elementom pripadajo te razpolovne dobe, od katerih je bila najdaljša 56 sekund. Zopet so raztopino $UO_2 (NO_3)_2$ obstreljevali z nevtroni. Ko so prenehali z obstreljevanjem, je bilo treba takoj ugotoviti elemente, ki so pri tem nastali.

150 kub. cm raztopine $UO_2 (NO_3)_2$, kateremu so dodali nekaj kub. centimetrov ogljikovega žvepleca (CS_2) ter nekaj miligramov kalijevega jodida (KJ) in kalijevega bromida (KBr) — katera sta potrebna kot nosilca za tako majhne količine, ki nastanejo pri cepitvah, — so obstreljevali kar v liju ločniku. Ko so po obstreljevanju hitro pretresli, se je CS_2 obarval vijolično (kar je kvalitativen kemijski dokaz za jod). Odločili so raztopino od CS_2 in v vsakem delu izmerili razpolovno dobo. Razpolovna doba joda v CS_2 je bila 23 sekund. Razpolovna doba elementa, ki je ostal v raztopini je znašala 56 sekund in dokazali so, da je to brom 87.

Zakasneli nevtroni odletavajo torej iz razcepljenih produktov in imamo tako nov tip radioaktivnosti, **nevtronsko radioaktivnost.**

Avstrija najteže prenaša sovjetsko zasedbo

Rusi imajo pod oblastjo najbogatejše avstrijske predele, kjer je industrija najbolj razvita, t. j. severnovzhodni del Avstrije okoli Wienerneustadt-a St. Poelten-a in okoli Dunaja. Najvažnejši so brez dvoma izvozi nafte v okolici Zistersdorfa. Avstrijci težko prenašajo okupacijo, a sovjetska je brez dvoma najhujša.

Čim so vsi zasedli Avstrijo, so demontirali vrsto velikih tovarn in jih odpeljali v Sovjetsko zvezo. Odpeljali so lokomotive, vagone, okoli polovico donavskega ladjevja. Vse to so proglasili za vojni plen. Na ta način so postali lastniki 211 avstrijskih podjetij, 32 petrolejskih podjetij in 102 tisoč ha zemlje. Kar je pri vsem tem najvažnejše, je to, da so pod sovjetsko upravo ključne industrijske panoge, nafta, lokomotive, turbine, steklo.

Najznačilnejši za sovjetsko eksploatacijo je primer nafte. Avstrija producira tako velike količine nafte, da bi lahko ne samo zadostila notranjim potrebam, temveč tudi nafto izvažala. Vse to bi bilo, če ne bi bili vsi izvori pod sovjetsko oblastjo. Zato se lahko reče, da Avstrija sploh nima nafte. Od 900.000 do 1 milijona ton nafte, ki jo Avstrija proizvaja, Rusi dajo za avstrijske potrebe samo 300.000 ton, a ostalo izvažajo v dežele svojih satelitov, oziroma domov. Da bi bil izvoz nafte lažji, so napravili celo dva naftovoda.

Posebna oblika eksploatacije Avstrije je tudi — tihotapstvo blaga. Čeprav se zdi smešno, vendar na ta način Rusi ogromno škodujejo avstrijskemu gospodarstvu. Rusi izvažajo v Avstrijo ogromne količine blaga predvsem tobak in alkohol, ne da bi plačevali carino. Na ta način ustvarjajo pravi dumping, ker prodajajo svoje blago po izredno konkurenčnih cenah in s tem škodijo domači proizvodnji. Avstrijski finančni minister je izjavil, da samo od takega uvoza vina izgublja država vsakega pol leta okrog 35 milijonov šilingov.

Pa ne samo v Avstrijo, tudi preko Avstrije se razvija živahen tihotapski promet. Gre za najneverjetnejše stvari nabavljene na črnem tržišču, gre za desetine lokomotiv, za kovine, za cele tvornice, za nemško orožje, avionske motorje. Ves ta material se nabavlja na črni borzi in pošilja preko Avstrije v Sovjetsko zvezo. Jasno je, da sovjetske izjave o avstrijskem vprašanju še zdaleč niso platoničnega značaja. Glavni namen Rusov je, zadržati avstrijsko vprašanje, zaradi strateških razlogov in zaradi ogromnih koristi, ki jih ima Sovjetska zveza od okupirane Avstrije.

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME

Nad zahodnimi Alpami se zbirajo vlažne tropske mase. Zaradi tega bo tam nekaj neviht, ki pa ne bodo vplivale na vreme na našem področju. Vremenska napoved za današnji dan pravi, da bo danes lepo vreme. Obenem se zna toplota še precej povečati. Morje bo mirno.

RADIO

Današnje najvažnejše oddaje: **Jug. cona Trsta:** 14.35: Igra vaški sekstet iz Portoroža; 19.00: Hrvatske in dalmatinske narodne pesmi. — **Slovenija:** 12.40: Zabavna glasba; 18.40: Preludiji Chopina, Bodkiewicza, Rahmaninova in Skrjabina. — **Trst II.:** 13.00: Slavni pianisti; 21.45: Iz čeških logov in gajev. — **Trst I.:** 12.00: Melodije in romance.

NOVA POGAJANJA med obema Nemčijama

Ameriški visoki komisar o pogajanjih za rešitev gospodarskih vprašanj med Vzhodno in Zahodno Nemčijo in o mladinskem festivalu v Berlinu - Opozoril je Zahodno Nemčijo, naj ne prisili zaveznikov, da bi se „pogajali na konici meča"

BERLIN, 7. — Ameriški visoki komisar v Nemčiji, John Mac Cloy je imel danes tiskovno konferenco, med katero je zatrdil, da so v teh dneh pogajanja med zastopniki Vzhodne in Zahodne Nemčije z namenom, da urede vprašanja izvoza iz Berlina v Zahodno Nemčijo in na sovjetsko področje. Izrekel je upanje, da bo mogoče s temi pogajanji rešiti ta vprašanja. Ko je govoril o sedanjem svetovnem mladinskem festivalu na vzhodnem delu Berlina, je Mac Cloy označil ta festival kot «manifestacijo, katere namen je preprečiti hrup vojnih priprav in novih napadov z druge strani železne zavese».

Mac Cloy je opozoril Zahodno Nemčijo, naj ne skuša prisiliti zaveznikov, da bi se pogajali «na konici meča». Za Zahodno Nemčijo bi bilo zelo nevarno, če bi se prenehalo sodelovanje z zavezniki. «Sedaj skušajo stari nacisti in možje SS, znova pričeti s starimi nameni in hujskati brate enega proti drugemu», je dejal Mac Cloy. Ameriški visoki komisar je nato govoril o ukazu, ki ga je osebno izdal, naj oproste vseh obtožb dr. Hansa Kemritza, bivšega častnika informacijske službe Wehrmachta, ki so ga obtoževali Nemci, da je pomagal Rusom ugrabljati prebivalce zahodnega Berlina. Mac Cloy je izjavil, da je bil Kemritz dvojni agent in je delal takoj po vojni za Ruse in Američane.

Ameriške oblasti v Nemčiji ga ščitijo, ker je «skupni rezultat njegove dvojne špijonaže izpadel v našo korist». To ne glede na «mnenje, ki ga imajo o moralni vsebini te dvojne špijonaže», je zaključil Mac Cloy.

11 držav proti omejitvam na Sueškem prekopu

Angleško zunanje ministrstvo o včerajšnjih izjavah egipčanskega zunanjega ministra

LONDON, 7. — Predstavnik angleškega zunanjega ministrstva je danes komentiral včerajšnje izjave egipčanskega zunanjega ministra in dejal, da so po angleškem mnenju vrata za pogajanja za obnovitev anglo-egipčanske pogodbe, še vedno odprta. Predstavnik je še povedal, da govor, ki ga je imel Morrison 30. junija in katerega je omenil egipčanski zunanji minister Salah El Din paša, ni vseboval ničesar, kar bi moglo izzvati neugoden odmev v Egiptu.

Angleški poslanik v Kairu, Sir Raph Stevenson, pa je danes predložil egipčanski vladi noto novozelandske vlade, ki se pritožuje zaradi omejitve prometa po Sueškem prekopu.

V tej noti je novozelandski zunanji minister govoril o škodljivih posledicah, ki jih povzročajo gospodarstvu Nove Zelandije, te omejitve in izrazil upanje, da bo Egipt znova uvedel svobodo plovbe po prekopu. Obenem pa je prepričan, da bodo odločitve, sprejete v Varnostnem svetu, pomagale odstraniti «nespametne ukrepe» egipčanske vlade za omejitev svobodnega prehoda preko kanala.

Nova Zelandija je že enajsta država, ki je protestirala proti omejitvam Egipta glede plovbe po Sueškem prekopu.

Kakor se je danes zvedelo v New Yorku, bodo ZDA, Anglija in Francija zahtevale v Varnostnem svetu, ki se bo sestal v četrtek, naj odobri resolucijo, ki zahteva, naj Egipt preneha z omejitvami plovbe po Sueškem prekopu in poudarja, da bi nadaljevanje te blokade ogrožalo mir v Palestini.

Vse tri države so danes zvečer dosegle sporazum o besedilu te resolucije in jo razdelile med predstavnike držav, ki so zastopane v Varnostnem svetu, obenem pa tudi zastopnikom Egipta, Izraela in Iraka. Resolucija ne omenja konvencije v Konstantinoplu iz leta 1888, glede Sueškega prekopa, konvencije, ki naj bi jo Egipt, po izraelskih trditvah, sedaj tudi kršil. Resolucija se omejuje na posledice blokade, zlasti glede na izraelsko-egipčanski sporazum o premirju.

ATENE, 7. — Pri manevrih ameriške mornarice ob poskusnem izkrcanju na otoku Kreti, je neki ameriški tank zletel v zrak. Naletel je na mino. Na manevrih je sodelovalo 120 ameriških tankov.

PODOBNE IZJAVE Molotova in reklamnega agenta

„Borba" o protijugoslovanskih ciljih moskovske vlade in bivšega kralja Petra

BEOGRAD, 7. — Pod naslovom «Kralj iz reklamne hiše in podpredsednik iz Moskve pri istem jalovem delu», prinaša jutrišnja «Borba» članek, v katerem primerja nedavni govor Molotova v Varšavi z izjavami, ki jih daje reklamni agent hiše «Boy de Gruit Consustants Incorporated», bivši kralj Peter. Ta kralj brez prestola, piše list, daje razne intervjuje in predava o demokraciji, tisti krvavi demokraciji pendrekov in monarhofašizma, ki je držala pod svojim terorjem Jugoslavijo dve desetletji. Molotov pa se kot predstavnik pooblaščene kaste nosilcev terorja in genocida v ZSSR, pridružuje v slovarju in v ciljih reklamnemu kralju. Prav tako govori o demokraciji, nič manj krvavi kot monarhofašistični. Kot sta nekoč, tako Peter, kot Molotov pozivala jugoslovanske narode k uporu, tako Peter danes čaka nekak «trenutek», Molotov pa kriči, da bo «prišel čas». Dva kompanjona, poudarja list, ki sta med vojno zelo iskreno sodelovala, sta prišla na isto.

List v zvezi s tem opozarja, da je radio Moskva dolgo časa molčal o borbi jugoslovanskih enot in hvalil Dražo Mihajloviča. Prav tako Moskva ni hotela objavljati dokumentov, ki so dokazovali izdajalsko delovanje izdajalske emigrantske vlade v Londonu. Takrat, pa še dolgo pozneje, je vlada ZSSR, v kateri je Molotov ena izmed glavnih osebnosti, pošiljala čestitke begunski vladi Petra Karadjordjeviča, njeno poslaništvo v Moskvi pa je bilo povišano v veleposlaništvo. Mar je torej čudno, če je še danes med obema toliko sličnosti in če oba vidita v svobodi Jugoslavije ono, proti kateremu se morata boriti v interesu svojih reakcionarnih ciljev.

«Borba» poudarja, da je bivši kralj Peter že prej dajal razne izjave o Jugoslaviji, kar delajo tudi številni predstavniki moskovske vlade. V izjavah se večkrat popolnoma strinjajo eden z drugim. Molotovljev govor v Varšavi je samo en primer soupadanja protijugoslovanskih ciljev moskovske vlade in bivšega kralja Petra. Od obeh vlada ZSSR, zlasti ker predstavlja državo, nosi večjo odgovornost za vojnohujskaško politiko, kot privatno bivši kralj Peter. Poslednjemu preostaja samo to, da išče uteho pri svojih moskovskih somišljenikih, zaključuje list.

Sedaj je odgovoril predsednik pakistanske vlade

KARAČI, 7. — Razprava med pakistanskim in indijskim ministrskim predsednikom glede vzrokov sedanje napetosti med obema državama se nadaljuje. Danes je pakistanski ministrski predsednik odgovoril na včerajšnje Nehrujeve trditve in obtožil Indijo, da skuša z vojaškimi sredstvi zadovoljiti svoje «nepravične in neosnovane zahteve» v Kašmiru. Liaquat Ali kan je zatrdil, da pomeni indijsko stališče-izivanje OZN. «Napravil sem, kar je bilo v moji moči za obdržanje miru. Sedaj mora svet soditi, kdo od naju ima prav». Pakistanski ministrski predsednik je zaključil, da je mirovni načrt Pakistana v petih točkah imel edini namen v tem da «očuva mir in reši naša nasprotja.

Pomanjkanje papirja na zaključni seji UNESCA

Torres Godet izjavlja, da so v nevarnosti pravica do vzgoje, do kulture in obveščanja.

PARIZ, 7. — Na zaključnem zasedanju konference UNESCO, je vodja te organizacije Torres Bodet govoril o veliki nevarnosti, ki grozi vzgoji in mednarodnemu razumevanju ob pomanjkanju papirja za tisk. Položaj je posebno težak zaradi vedno višjih cen in neenake razdelitve dobav v številnih državah. Sole in univerze že občutijo pomanjkanje in visoko ceno knjig in zvezkov. Druga žrtev v tem položaju je neodvisni tisk, katerega usoda bo, da bo izginil, ali pa postal luksuzni izdelek, ki si ga ne bo mogel nabaviti človek z ulice. če se stvari ne bodo zboljšale. Same pravice človeka so v nevarnosti: pravica do vzgoje, pravica do kulture, pravica do obveščanja.

«Obračam se torej z živim pozivom na vse vlade», je zaključil Torres Bodet, «da zaradi resnosti tega vprašanja podvzamejo skupne ukrepe, ki bi vsebovali: 1. Veliko povečanje proizvodnje papirja za časopise in za knjige. Poslužijo naj se drugih surovin in olajšajo dolgoročne investicije z mednarodnimi sporazumi; 2. Pravično razdelitev sedanjih dobav papirja, dokler ne bo proizvodnja dovolj velika, da bo zagotovila dejanske potrebe vsake države».

Študijski programi OZN sedaj podvojeni

Združeni narodi so dali nad 2.000 podpor za nadaljevanje študij

NEW YORK, 7. — Po pregledu Združenih narodov, ki so ga danes objavili, so podelili Združeni narodi in posebne ustanove organizacije letos nad 2000 študijskih in šolskih štipendij ter drugih podpor za mednarodno nadaljevanje študij. To je približno še enkrat toliko kot lani. Zlasti so Združeni narodi in njihove ustanove pomagale strokovnjakom iz zaostalih področij, da so študirali nove metode, ki bi bile važne za gospodarski in socialni napredek njihovih domovin.

Te študijske podpore se delijo v dve veliki kategoriji: v individualni in v skupinski študij.

Nad 1470 štipendij so podelili za individualni študij na najrazličnejših področjih, tako zlasti na področju gospodarskega napredka, socialnega blagostanja, javne uprave, delovnih vprašanj, poljedelstva, vzgoje, fizikalnih znanosti, javnega zdravstva in otroškega skrbstva. Lani so podelili okoli 660 štipendij te vrste.

Na skupinski študij odpade 600 štipendij, ki obsegajo zlasti študij poljedelstva, prehrane, zdravstva, pomoči otroku in gospodarskega razvoja. Lani je bilo teh štipendij 380.

V splošnem so študijske štipendije omogočile strokovnjakom, da so prebili več mesecev v državah, v katerih so lahko izpopolnili svoje znanje. Kandidate so običajno imenovale vlade članice.

Pregled nato navaja podrobno šolske programe. Med individualnimi štipendijami navaja tudi, da je WHO podelila osmim jugoslovanskim strokovnjakom študijske štipendije Združenih narodov za proučevanje novih ameriških in angleških metod za pomoč telesno pohabljenim osebam.

Truman se pritožuje

WASHINGTON, 7. — Ameriški predsednik Truman je v pismu predsedniku komisije za nakazila zbornice, obžaloval da je ameriška predstavniška zbornica zmanjšala ameriški prispevek OZN in drugim mednarodnim ustanovam. Truman poudarja v tem pismu, da «če ZDA ne bodo dale svoje polne podpore tem organizacijam, bo v nevarnosti njih moralni položaj, njih pravica do močnega glasu pri vodenju njih zadev, prav tako pa tudi sam obstoj teh organizacij in vse njih delo za mir in napredek v svetu».

Nacionalisti za združenje z Jordanijo

Izjavljajo, da so imperialistične intrige in arabski nacionalizmi preprečili združitev med obema državama

BAGDAD, 7. — Vodstvo nacionalistične stranke Istiqlal je danes objavilo proglas v katerem izjavlja med drugim, da je treba iskati edina vzroka, zaradi katerih ni prišlo do združenja med Irakom in Jordanijo, v intrigah imperialistov in arabskih egoizmih. Nadaljevati moramo z gibanjem za to združitev, ki bo prvi korak za združitev vsega arabskega sveta, ki bo mogla edino pomagati Jordaniji, da se bo rešila vezi z Veliko Britanijo.

To je prvi odmev na glasove, ki so krožili ob umoru jordanskega kralja glede morebitne združitve med obema hašemitskima kronama v Iraku in Jordaniji.

Raziskovanja rakovih obolenj

LONDON, 7. — Iz letnega poročila britanskega imperialnega društva za raziskave obolenj raka je razvidno, da vršijo v Veliki Britaniji stalne raziskave o vzrokih rakovih obolenj, o načinih, kako se te bolezni obvarujemo in kako jo zdravimo. Čeprav društvo ni objavilo nobenega senzacionalnega odkritja, vendar pa je iz letnega poročila razvidna obsežnost društvenega dela.

Poročilo, ki ga je priložil profesor R. W. Scarff, pravi, da si je društvo v nadaljevanju osnovnih raziskav o značilnostih raka postavilo za cilj, da odkrije spremembe, ki se dogajajo v celicah. Predvsem so skušali ugotoviti vzroke teh sprememb, in če spremembe vplivajo na nadaljno delitev celic. Vedno bolj postaja jasno, da ne predstavlja rak enega samega problema, temveč da imajo razne oblike te bolezni različne izvore, in da se bolezen različno ponaša z ozirom na okolje.

Za raziskvalce rakovih obolenj so se odprla nova obzorja. Sodelovanje med učenjaki različnih znanosti je pospešilo tempo raziskav. Iz poročila sira Ernesta Kennawaya je razvidno, da kajenje vsaj delno povzroča raka na pljučih.

Nov rudnik antracita

LONDON, 7. — V Cynheidre, na področju Swansea, so odkrili sedem novih bogatih ležišč najboljšega antracita, ki je kot znano najdragocenejša vrsta premoga na svetu. Nova ležišča cenijo na sto milijonov ton. Na tem svetu bodo zgradili rudnik, ki bo največji te vrste v Britaniji in bo veljal sedem in pol milijona funtov šterlingov. Cenijo, da bodo v novem rudniku pridobili leta 1962 že 1 milijon ton antracita. V rudniku, v katerem bodo uporabljali horizontalni način rudarjenja, bo zaposlenih 3450 rudarjev. Vse naprave bodo električne. V obstoječih britanskih rudnikih antracita v Walesu, nakopljejo 90 odst. britanske proizvodnje antracita in sicer 3 milijone ton iz globinskega kopa in 1 milijon ton iz dnevnega kopa.

Očala so pripomogla k odkritju penicilina

LONDON, 7. — Iznajditelj penicilina sir Aleksander Fleming, je na otvoritvi razstave optičnih izdelkov v Londonu, na kateri razstavlja svoje izdelke približno 100 britanskih tvrdk, izjavil, da imajo pri odkritju penicilina svoj delež tudi tovarnarji očal. Pričetek odkritja, je pojasnil sir Fleming, je bilo opazovanje neznatnih sprememb v izgledu bakterij katere je gojil na plošči, umazani od plesni. «Brez očal ne bi nikdar opazil te spremembe, kulturo bi zavrgel in ne bi odkril penicilina», je zaključil sir Aleksander Fleming.

KINO

V TRSTU

Excelsior. 16.30: «Divja zemlja» R. Taylor, B. Donlevy.
Nazionale. 17.00 «Velika zaseda» R. Cameron, A. Booth.
Fenice. 17,00: «Skrivnostno izginuli soprog» A. Sheridan, D. O'Heefe.
Arcobaleno. 16.00: «Gianni in Pinotto v tujski legiji».
Astra Rojan. 17.00: «Rdeče skle» G. Montgomery.
Alabarda. 16.00: «Zaseda» R. Taylor, A. Dahl.
Azzurro. 16.00: «Zgodba doktorja Wassella» Gary Cooper.
Garibaldi. 15.30: «Dvanajst je še očka» M. Loy, J. Crain.
Ideale. 16.30: «Ljubezenski pust» Van Johnson.
Impero. 17.00: «Romantična postolovščina». G. Cervi, A. Nork.
Viale. 16.00: «Junaški podvig».
Italija. 16.00: «Laguna smrti» J. Weissmueller.
Marconi. 16.30: «Glas v tvojem srcu» F. Forti, B. Gigli.
Massimo. 16.00: «Stekleni klobuček» A. Ladd, V. lake.
Novo Cine. 16.00: «Lov na človeka v Arktiki».
Odeon. 16.00: «Rdeča hiša» E. Robinson, J. Anderson.
Radio. 16.00: «Vlak z norci» W. Parker, M. Chapmann.
Savona. 16.00: «Nepremagljivi Mc. Gurk», Wallace Beery.

POLETNI KINO:
Javni vrt. 20.45: «Maščevalka».
Rojan. 20 in 22: «Zaradi tebe sem morilec».
F. Severo. 20.45: «Mr. Belvedere gre v zavod».
Skoljet. 20.45: «Ameriške ženke».
Brocchetta. 20.45: «Montekristova dama».
Vittoria. 20.15: «Proces».

RADIO

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

SREDA 8.8.1951.

Oddaja v slovenščini: Poročila ob 7.00, 13.30, 19.30, 23.05. — 7.15 Jutranja glasba. 13.45 Plesne melodije. 14.00 Iz komornih del slovenskih skladateljev. 14.30 Od včeraj do danes. 14.35 Igra vaški sekstet iz Portoroža. 18.00 Glasba za kitaro. 18.15 Slovenski skladatelji v besedi in glasbi. 19.00 Hrvatske in dalm. narodne pesmi. 21.00 Glasbena literarna oddaja: Peter Iljič Čajkovski. 22.00 Glasbeni Pele-Mele. 23.10 Glasba za lahko noč.

Oddaja v italijanščini: 12.00 Glasba iz filmov. 12.45 Sodobna francoska glasba. 13.20 Intermezzo. 20.00 Boccherini: kvartet op. 33/6. 20.45 Melodije z juga.

SLOVENIJA

6.15-7.00 Lahek jutranji spored (plošče) 12.00 Koncert je popularni valčki. 12.40 Zabavna glasba. 13.20 Pojdem u Rute... — spored koroških narodnih pesmi. 14.10 Nekaj skladb Jozefa Suka. 15.10 Zabavna glasba. 15.30-16.00 Prenos iz Maribora. 18.00 Pisan spored lahke glasbe. 18.40 Preludiji Chopina, Bodkiewicza, Rahmaninova in Skrjabina. 19.10 Igra Zabavni orkester Radia Ljubljana. 20.00 Če želite biti kritik - glasbena oddaja. 21.00 F. M. Dostojevski: Bele noči: slušna igra. 21.50 Glasbena medigra. 22.00 Spoznavajmo mojstre večglasja. Komentirana glasbena oddaja. 23.30 Balade in romance.

TRST II.

7.30 Jutranja glasba. 11.30 Spored vsakega nekaj. 12.10 Ravel: Španska rapsodija. 12.26 Lahka glasba. 13.00 Slavni pianisti. 13.30 R. Strauss: Koncert za oboo in orkester. 13.44 Rumbe in sambe. 17.30 Plesna glasba. 18.00 Glas Amerike. 18.15 Koncert za violino v a-molu. 18.45 Chopinove polonese in mazurke. 19.15 Odlomki iz raznih oper. 20.00 Evropski koncert. 20.45 Vesela glasba. 21.00 Pevski koncert tenorista Dušana Pertota. 21.20 Glasba iz baletov. 21.45 Iz čeških logov in gajev. 22.00 Operetni odmevi. 22.30 Čajkovski: Manfred simfonija. 23.02 Romance in nokturni. 23.35 Polnočna glasba.

TRST I.

7.45 Jutranja glasba. 11.30 Orkester modernih ritmov in pesmi. 12.00 Melodije in romance. 12.20 Novi svet. 12.30 Klavirski kvartet. 13.25 Operetna glasba. 14.00 Tretja stran. 14.10 Operna glasba. 17.30 Spored BBC. 18.00 G. Filippini in njegov orkester. 19.00 Glas Amerike. 19.15 Glasba in Evropa. mov. 20.30 Koncert Evropa. 21.00 «Cesar» trodejanka. 22.10 Koncert Kvarteta Radia Trst. 22.45 Melodičen orkester. 23.20 Plesna glasba.

ŠPORTNI DNEVNIK

Novi jugoslovanski prvaki v boksu

BEOGRAD, 7. — Novi jugoslovanski prvaki v boksu so naslednji: Stevan Paljič, mušja; Nikola Netkovič bantam; Stevan Redl v peresni; Jovan Stefanovič v lahki; Sovljanski v polwelter; Stevan Goljič v welter; Veljko Kenig v polsrednji; Miloševič v srednji; Nikolič v poltežki in Križman v težki kategoriji. Borbe za državno prvenstvo so se končale včeraj na stadionu Partizana. Najlepša borba je bila v peresni kategoriji med Redlom in Živkovičem. Zanimiv je bil tudi nastop Pavla Sovljanskega.

Dvomljivo srečanje

BOSTON, 7. — Bivši svetovni prvak v srednji teži Rocky Graziano je bil proglašen za zmagovalca nad Chuckom Hunterjem, črncem iz Clevelanda. Po dveh rundah boksa v Boston Gardenu in potem ko se je zdelo, da je Hunter premagan, je sodnik Ed MacDonal izjavil, da niti eden, niti drugi boksar nima pravice do nagrade.

Nekaj minut zatem pa je predsednik komisije Peter Norton javil, da je komisija proglasila za zmagovalca Graziana in mu dodelila nagrado. Strokovnjaki in občinstvo se niso mogli znajti ob teh nasprotujočih si izjavah. V prvi rundi je zmagal Hunter z majhno prednostjo. V drugi pa je Graziano dvakrat udaril Hunterja z močnima desnima udarcema, tako da se je zrušil. Graziano ga je še obdeloval ob vrvi. Takoj po tej rundi je dal sodnik izjavo, da srečanje ni veljavno, nakar je sledila šele odločitev komisije.

Graziano in Hunter sta protestirala. Premagani je izjavil, da je uporabil vse svoje sile v tem srečanju, Graziano pa da je zmagal samo zaradi svojih udarcev.

USPEH „SŠD PROLETER" tudi na dirki v Novi Gorici

Koprski klub dobil „pokal Primorske"

V nedeljo so se kolesarji koprskega «SSD PROLETER» res izkazali na vseh dirkah, na katerih so sodelovali. Mladinci so skoraj brez konkurence zmagali v Trstu, kjer so zasedli prva tri mesta. Amaterji pa so imeli mnogo težji posel. Kosali so se namreč z najboljšimi jugoslovanskimi kolesarji v Novi Gorici za dirko za «Pokal Primorske», ki jo je organizirala kolesarska sekcija «SSD Železničar» iz Nove Gorice.

Kolesarji Partizana, Dinama, Jedinstva, BSK, Železničarja iz Nove Gorice, Železničarja iz Ljubljane in Proleterja iz Kopra, so prevozili 120 km dolgo progo, ki je vodila iz St. Petra v Ajdovščino, Predmejo, Lokve, Čepovan, Sv. Lucijo, Tolmin, Kanal in Solkan, skozi St. Peter v Novo Gorico, kjer se je na cilju zbrala številna množica.

Dirka je bila zelo naporna predvsem v prvem delu iz Ajdovščine do Tolmina, ko so kolesarji imeli mnogo defektov. V tem delu se je dirka tudi odločila. Pobegnila sta namreč Lulek in Kuret in si pri nekaj kilometrih zagotovila preko minuto prednosti, ki se je potem izkazala kot odločilna. Lov na pobegle je organiziral Perne, skupaj z Petrovičem, Sironijem in Gardosem, vendar ta ni uspel, ker je čelna dvojica sporazumno vodila do cilja, kjer je odlični šprinter Lulik prehitel za kakih sto metrov našega Kureta, ki je tako častno zasedel drugo mesto. Minila je več kot minuta, preden se je pojavil na cilj Perne, ki se je v drugem delu proge ločil od ostalih. Dolgo za njim so prišli Petrovič, Gardos in vsi ostali.

«Pokal Primorske» je dobil «SSD Proleter» iz Kopra, ker je največ njegovih dirkačev zasedlo prvih pet mest.

Uradni končni plasman je bil nasleden:

1. LULIK JURIJ, «Železničar» iz Nove Gorice, ki je prevozil 120 km dolgo progo v 4 urah 2.07 min.; 2. Kuret Karlo, «Proleter», 7 sekund za prvim; 3. Perne Vinko, «Železničar», Ljubljana, 1,16 min. za prvim; 4. Petrovič Veselin, «Partizan», 10,09 min. za prvim; 5. Gardos Attilio, «Proleter», 19,12 min. za prvim.

PnS

Uspel nastop jugoslovanskih kajakašev

BEOGRAD, 7. — Zahodnonemška kajakaška zveza je povabila slovenske kajakaše, naj sodelujejo na mednarodnem slalomu kajakov, ki bo sredi tega meseca v bližini mesta Thalkuerchen. Na svetovnem prvenstvu v slalomu kajakov, ki je bilo konec junija v Steyr v Avstriji, so jugoslovanski kajakaši dosegli četrto mesto za Avstrijci in Nemci ter pred ČSR, Francijo, Luksemburgom, Belgijo, Anglijo in Dansko.

Tenis v Hamburgu

BEOGRAD, 7. — Na mednarodnem teniškem turnirju v Hamburgu je jugoslovanski teniški igralec Branovič premagal najboljšega avstrijskega teniškega igralca, Hansa Redla v štirih setih. Mitič pa je v petih setih premagal Argentinca Weissa. Petrovič je igral z Von Crammom. Zadnji je zmagal.

V drugem dnevu mednarodnega teniškega prvenstva je Davidson (Švedska) premagal Viero (Brazilija) z 8:6, 8:6, 6:2. Garret (ZDA) je tolkel Ulricha (Danska) s 6:4, 8:6, 6:2.

V nedeljo bo znan zmagovalec ameriškega področja za Davisov pokal

MONTREAL, 7. — S tem, da je Kanada zmagala tudi v zadnjih dveh tekmah s Kubo, je to srečanje zaključila z rezultatom 5:0, in prišla v semifinale ameriškega področja teniškega tekmovanja za Davisov pokal. V petek, soboto in nedeljo bo v Montrealu srečanje z ZDA za finale na tem področju.

Kanada se bo prvič po 18 letih borila v finalu z ameriškimi predstavniki, ki bodo Richard Savitt, Arthur Larsen, Tony Trabert in Budge Patty. V ZDA so izbiro Pattyja precej kritizirali. Najbrž bosta Savitt in Larsen igrala v singlih, Trabert in Patty pa v parih.

Pred svetovnim kolesarskim prvenstvom

MILANO, 7. — Na svetovno kolesarsko prvenstvo so se že prijavile Avstralija, Avstrija, Portugalska, Južna Afrika, Švica, Švedska in republika San Marino. Te države so tudi že poslale sezname svojih tekmovalcev. Avstrija bo tekmovala na vseh dirkah; nastopili bodo profesionalisti in diletanti. Portugalsko bo zastopal samo Amerigo Raposo, ki bo tekmoval samo v zasledovalni dirki za diletante. San Marino se bo z dvema dirkačema udeležila cestnih dirk za diletante.

Švicarsko moštvo bosta vodila Hugo Koblet in Ferdi Kubler. Vsega skupaj bo prišlo 23 švicarskih dirkačev. Koblet bo sodeloval na cestnem tekmovanju in na prvenstvu v zasledovanju. Prejšnjo nedeljo je osvojil švicarsko državno prvenstvo v tej dirki. Ob tej priliki je tudi izjavil tisku, da misli v kratkem zboljšati svetovni rekord v enournem dirkanju. Sedanji svetovni rekord drži Fausto Coppi s 45.871 km.

Švicarsko moštvo bo sestavljeno iz 11 diletantov in 12 profesionalistov.

Vode so se sedaj umaknile s poplavljenega Kansas Cityja v svoje struge. Vendar so pustile za seboj veliko opustošenje. Veliko škode so povzročili požari v mestu, ko so eksplodirali bencinski tanki in je plavajoča goreča nafta zažigala hiše, ki še niso bile popolnoma pod vodo. Povodenj je prinesla s seboj tudi ogromno blata. Na naši sliki vidimo, da bodo imeli še veliko dela, predno bodo mogli očistiti železniško postajo v Kansasu blata, ki pokriva progo 30 cm visoko.

MUHOBORCI

NAPISAL FRAN MILČINSKI · FRIDOLIN ŽOLNA

22.

«Zato nas pa obirajo», se je hudovala županja, «ker kaj imamo. Sama zavist jih je, teh ljudi. Podržajev Janko, Podržajev Janko, prav na tega čakamo! Kaj pa naj storim?! Pota mu ne morem prepovedati mimo hiše, oči mu ne smem izkopati, da ne bi pogledal Julke; ali mu naj jezik izrujem, da ji ne bo več rekel «Dober dan!» In sploh, naša zijala, kaj bo tak otrok, saj vidiš, da je še vsa neumna.»

«O, to nič ne de,» je nedolžno rekla gospa Ana, «saj nekaterim se še prav poda, če so neumne.»

«Čakaj», si je mislila županja, «zdaj pa prideš ti na vrsto.» Oberoč je ljubeznivo prijela sestrično za desnico in rekla: «Eno novico ti pa vendar vem povedati. Pomisli, Ana, čez štirinajst dni gre moj mož še z dvema odbornikoma k sodnemu predsedniku v mesto, stvar je že daleč dozorela: v Muhobor dobimo sodnijo!»

«Tako, sodnijo?» je z visokim glasom dela gospa Ana. Ta vest jo je presenetila. Saj govorice so se čule, da si Muhoborci žele sodnijo. Pa kdo bo željam in govoricam pripisoval kaj važnosti! Zdaj ji ni bilo jasno, kako stališče naj zavzame nasproti nepričakovani novici. Vsekako jo je dražilo že to, da se županja veseli. Zaletel se ji je zrak, pokašljala je in rekla: «Tako? Nisem še slišala.»

«Da,» je rekla kar najslaje županja, «stvar je tako rekoč že dognana. Luški sodniji vzemo pet občin, sodniji v Račjem in sodniji v Robu pa tudi vsaki eno; vse te občine pridejo pod novo sodnijo. Par uradov boste seveda izgubili tu v Lučah; vem, da boste veseli, ko imate samo škodo pri uradnikih.» In uživala je sladki sad maščevanja in zraven srknila malo vina, da je s čašo prikrila škodoželjnost, ki ji je preočitno zaigrala po licu.

«O zakaj pa ne!» je odgovorila gospa Ana in se še vedno ni mogla ujeti. «Zaradi mene! Jaz vam ne zavidam sodnije, jaz ne, jaz vsakemu vse dobro privoščim. Seveda, mi smo prizidali dve stanovanji za uradnike, prizidali smo salon, ti stroški se nam morajo povrniti; če jih drugi ne povrne, jih pa mora muhoborska soseska. Saj so doktorji na svetu!»

«Prav imaš», je pritrdila resno županja, «še je pravica na svetu. Škoda se vam mora povrniti. Ne vem, kdo je naročil, da zidate stanovanja in salon. Če so Muhoborci naročili, naj pa Muhoborci plačajo. Prav imaš!»

Stara okajena stenska ura je počasi in z naporom zabrenčala petkrat. Rezika je prišla luč prižigat.

Gospa županja je planila kvišku. «Oh, križana gora, pet je že in mož je rekel, da morava še pred nočjo biti doma. Preljuba moja Ana, kdaj nas prideš kaj obiskat?»

«Ostani še vendar, saj se ti nikamor ne mudi, počakaj vsaj še do večerje!»

«Pri vas tako hitro čas mine — kje je neki Julka? Bližnjo nedeljo vas gotovo pričakujemo.»

Tako sta se prisukali v vežo. V kuhinji sta sedeli Julka in Ančika; Julka je pestovala veliko sivo mačko, Ančika pa je živahno pravila, ne ve se kaj, gotovo kaj takega, kar ni bilo prikladno za mamina ušesa, ker je zagledavši jo hipoma utihnila in se zmuznila ven. Mama se je zakregala za njo, naj reče hlapcu vpreči.

Iskali so še «Zlatega volka», pa je spal in ga ni bilo vzbobnati.

Koleselj je bil zaprežen, gospe in gospodični so se poljubile, gospe z veliko ognjevitostjo, pa z žolčem v srcu, in odpeljali sta se gospa županja in Julka — trikrat navkreber, trikrat navzdol — v Muhobor.

Doma pa je bilo še malo poloma zaradi Podržajevega Janka.

Četrto poglavje

RODBINSKI POSVET

Drugo jutro je bilo po sv. Treh kraljih.

Občinski tajnik in upokojeni naducitelj Podržaj je stopal počasi po občinski pisarni, od peči, kjer se je malo pogrel, do okna in nazaj in premišljeval, ali bi si nabasal pipo ali ne in ali bi vzel kako pisarijo v roke ali ne: nujnega ni bilo nič. v občinskih pisarnah ni sploh nič nujnega — za tisto, kar je nujno, za tisto so orožniki.

Pa vstopi župan: «Kaj novega, tajnik?» in gre po sobi gori in doli.

«Lačen sem in žejen», je odgovoril tajnik.

«In pa prismoda, to si še pozabil povedati», je dostavil župan in glas mu je bil nasajen.

«Kaj pa vprašaš, če sam bolje veš», se je odrezal tajnik.

To je bila uvertura. Potem se je župan ustavil in rekel: «Moja žena je bila včeraj v Lučah. Saj za čenčarije se ne brigam dosti, ampak to me jezi: v Lučah ves svet govori, da tvoj Janko — da moja Julka — kakor da se med njima plete ljubezen. Tega kratkomalo ne trpim!»

«Prav imaš!» je odgovoril tajnik. «Ali jim naj to uradno pišem v Luče, da ne trpiš takega čenčanja?»

«Jaz ne trpim, da tvoj pob sili za mojo zijalo», je jezno kričal župan.

Tajnik ga je začuden pogledal. «Čemu pa kričiš nad mano, mar sem mu jaz ukazal? Glej ga dedca!»

«Ukazal! Braniti mu moraš, prepovedovati. Odtod ga poženi, lenuha! — Nikar se ne reži tako neumno! Drugače te spodim s tajniškega stolca!»

«Spodi me no, župan, spodi! Sem radoveden, kje dobiš drugega osla, ki ti bo delal za te groše: še za tobak ne zaležejo. — Kar pa imaš mojemu fantu povedati, mu lahko poveš kar sam. Nemara se te zboji, če prav zakričiš nanj, pa jo kar popiha črez hribe in doline.»

«Ti si vendar oče», je župan pričel mirneje, «saj imaš vendar kaj oblasti črez-nj!»

«Seveda sem oče, toda fant ni otrok, ima že svojih štiri indvajset let, pameten pa je bolj, kakor sva jaz pa ti vkupe. Gimnazijo ima in na Dunaju je bil, da se je vpisal v visoko šolo, lump pa tudi ni, kaj ga bo pestil star upokojen šomašter in sestra. dan občinski tajnik! — Pa ti strahuj svojo zijalo!»

«Saj jo!» je vzkliknil župan in se je usedel, da se je omara ob steni zamajala. Sklenil je roki, gledal v tla in se spominjal, kako sta on in žena sinoči sukala «zijalo». «Da te ni sram ljudi, da te zdaj nosijo po jezikih! Še pogledati ga ni treba! Če pozdravi, slepa in mutasta bodi, se bo že odvadil. Tak lačen študent, nič nima, nič ni in nič ne bo, če bo tako naprej študiral tukaj po Muhoboru. Tak ni zate, na kaj se pa hočeta vzeti?!» — In na ta lepa očetna in materina svarila in poduke ni imela pokajoča se zijala drugega odgovoriti ko: «Saj se nočeva vzeti, saj se nimava samo rada.» — Nezaslišano! Taki nazori! — Ali pa je vse vkupe le otročarija?

Tajnik je enakomerno meril svojo pot od peči do okna in nazaj in niti ni prekinil svojega romanja, ko je župan zopet povzel besedo: — no

«Saj vem, mladost — da je norost! Boh me pa le, da tudi mi bega otrok. Pa tudi ima mi tvojega ni prav, da bi svoji misli drugod kakor pri svojih knjigah. Nič ne rečem fantu: čeden je in postrežen je, pošten, toda od tega ne bo živel. Tukaj doma se ne bo izšolal za jezičnega dohtarja, pa če Matuzalemovo starost doseže — to lahko sam izprevidiš, tajnik! Zato ga pošlji na Dunaj, če zmoreš, če ne zmoreš, naj si pa drug kruh izbere. Tokaj in tako le leta trati in moči; škoda zanj!»

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANČIŠKA št. 20. — Telefonska št. 73-38. OGLASI: od 8.30 - 12 in od 15 - 18. - Tel. 73-38. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 11-32 - Koper, Ul. Battisti 301a-I, Tel 70.
NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. Cona B: izvod 6, mesečno 150 din. FLRJ: izvod 6, mesečno 150 din. - Poštni tekoči račun za STO - ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana, Tyrševa 34 . tel. 20-09, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90332-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.ZO.Z. - TRST.